

Ο ΠΥΡΣΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΗΝΩΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ
245 VALENCIA STREET SAN FRANCISCO, CALIFORNIA

ΤΕΥΧΟΣ 86 - 87 - 88

ΑΠΡΙΛΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ, 1953

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

—Τριάκοντα καὶ ὀκτὼ Ρωμαιοκαθολικαὶ Κοινότητες ἀνέλαβον ἱεραποστολικὸν ἔργον ἐν Ἰαπωνίᾳ.

—Εἰς τὴν Κορέαν τέσσαρες Κοινότητες καὶ τρεῖς ἀποστολαὶ καλογραιῶν ἐξυπηρετοῦν τοὺς σκοποὺς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

—Εἰς τὴν Κορέαν 300,000 ἀνήκουν εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ 500,000 εἶναι Διαμαρτυρόμενοι.

—Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπος ἡ προπαρασκευὴ στελεχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δι' ἱεραποστολικὸν ἔργον εἰς τὰς περιοχὰς αὐτάς.

ΘΥΕΛΛΕΣ...

★ Ἡ ὀργὴ ἀπὸ χίλια στόματα δράκων βρυχᾶται... Μέσα στὲς ἁρπάγες της ζητᾷ νὰ συλλάβῃ τὸ θῦμά της γιὰ νὰ τὸ κατασπαράξῃ... Ὀργὴ ποὺ γεννήθηκε ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποιὸν ἐγωϊσμὸ καὶ ποιὰ ζήλεια... Καὶ ὁ φτωχὸς διαβάτης τῆς ζωῆς συλλογᾶται πὼς ὅλ' αὐτὰ τοῦ ἔρχονται γιατὶ προσπάθησε λίγη χαρὰ νὰ δώσῃ στὸ πόνο τῆς ζωῆς...

★ Ὁ πνευματικὸς ὕψωσε τὸ ἀνάστημά του στὴν στενόκαρδη πρόληψι τῶν χωριανῶν ζητῶντας νὰ ὁδηγήσῃ τὴν σκέψι σὲ ἀνώτερα ἐπίπεδα καὶ γύρω του τὲς φλόγες ὕψωσαν οἱ Φαρισαῖοι τῆς δολοπλοκίας. Ρωτᾷ ὁ λευκὸς λευΐτης: Δὲν εἶμαι ἀνάμεσα στὸν λαό μου γιὰ νὰ τὸν ὁδηγῶ;

★ Βγῆκε στὴν ἕδρα νὰ διακηρύξῃ ὁ σοφὸς τὴν πλάνη ποὺ ἔφερε τὸν ἄστατο ὄχλο ἔξω ἀπ' τὴν κυριαρχία τοῦ εἰρηνοποιοῦ. Προφυλαχθῆτε, φώναξε μέσα ἀπ' τὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ τῆς πείρας του! Καὶ ὁ ὄχλος ποὺ εἶχε πιαστῆ ἀπ' τοὺς πλοκάμους τῆς δημαγωγίας τοῦ ἐπιτηδείου, φώναξε: Θάνατος στὸν παρεμβάτη ποὺ θέλει νὰ σπρώξῃ τὰ παιδιά μας στὴν κατάρα τῆς φθορᾶς τοῦ πολέμου... Καὶ μὲ ρόπαλα κατέβασαν ἀπ' τὸ βῆμα ἐκεῖνον ποὺ ἀγρυπνοῦσε γιὰ μιὰ καλλίτερή τους μέρα...

★ Ἡ ἁμαρτία δὲν μετριέται μὲ τὲς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις της στὴν ζωή. Πειὸ βαρὺ εἶναι τὸ ἐσωτερικό της ὁρμητήριο... Πόσο κίβδηλος εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος... Πόση ἡ ἁμαρτία μέσα μας... Πειὸ ὑπεύθυνη καὶ πειὸ βαρειὰ καὶ ἐγκληματικὴ εἶν' ἡ ἁμαρτία ποὺ σπέρνει τὸν ἐκφυλισμὸ ἔξω... Ἀφῆστε αὐτὸν ποὺ σὲ μιὰ στιγμὴ ἀδύνατη παραδόθηκε στὴν ἁμαρτία. Δὲν εἶναι τόσο μεγάλο τὸ ἔγκλημά του... Καὶ ὁ φανατισμὸς γεμᾶτος θριαμβευτικὴ ὑπερηφάνεια βγῆκε στὴν ἐξέδρα νὰ δακτυλοδεικτήσῃ τὸν αἱρετικὸ ποὺ τόλμησε νὰ φέρῃ καινὰ δαιμόνια... Στοὺς δρόμους κατόπιν καταξέσχισαν μὲ τὰ δόντια τῆς ραδιουργίας τὸν μεγαλόκαρδο ποὺ κάποια συμπάθεια ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ ἀνάμεσα στὲς τόσες πληγὲς ποὺ παραδέρνουν τοὺς ἀνθρώπους...

★ Νὰ δώσουμε κάποια ἐλευθεροβουλία στὸν ὑφιστάμενο, στὸν νέο, στὸν ἐργάτη καὶ τὸν στρατιώτη... Πρέπει ν' ἀλλάξῃ ἡ προοπτική... Νέοι καιροὶ καὶ νέες ἀπόψεις σήμερα πειὸ πολιτισμένες... Ἡ σκέψι ὡδήγησε τὴν ζωὴ σὲ μεγάλες ἀλήθειες καὶ εὐεργετικὰ πορίσματα... Ὁ σατραπισμὸς καὶ ἡ δουλεία ποὺ παραγνωρίζουν τὲς σχετικὲς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἡλικιῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι σήμερα ἐπικίνδυνος ἀναχρονισμὸς καὶ θλιβερὴ ἱστορία... Ἄκουσε ὁ ἀναχρονισμὸς καὶ ὠχρίασε... Ἄκουσε ὁ σκληρὸς ἐγωϊστής, ὁ ἐκμεταλλευτὴς καὶ φεουδάρχης καὶ ὥπλισαν τοὺς μισθοφόρους γιὰ νὰ καταστείλουν τὴν ἀναγέννησι ποὺ ἔφερναν οἱ... ἐπαναστάται... Τρομερό... Αἱ θύελλες μᾶς παραδέρνουν μέσα στὴν ἄγνοιά μας...

Π. Φ.

"Ο ΠΥΡΣΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ"

Μηνιαῖον Ἐκκλησιαστικὸν Περιοδικὸν τοῦ
Καθεδρικοῦ τῆς Κοινότητος «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»

ΕΤΟΣ Ζ΄. Ἀριθ. 86-88 SAN FRANCISCO, CALIF. — Ἀπρίλιος-Ἰούνιος, 1953 VOL. VII, No. 86-88

ΨΥΧΟΛΟΓΟ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

ΔΙ' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα αἱ ἁλματικαὶ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης ἐκλόνισαν τοὺς ἀδυνάτους εἰς τὴν πίστιν. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι, ὅταν παρέρχεται ὁ πρῶτος θόρυβος καὶ αἱ πρῶται συγκινήσεις ἀναδεικνύεται καὶ ἀναδύεται ἡ χριστιανικὴ πίστις ἰσχυροτέρα ἢ ἄλλοτε.

Καὶ τοῦτο εἶναι ἀξιοσημείωτον: Ὅτι αἱ κατὰ καιροὺς μεγάλαι ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου καὶ τὴν σταχυοθέτησίν των ἀποβαίνουν καὶ ἀποτελοῦν περιπτωσιακὰ μόνον σημεῖα τῆς χριστιανικῆς ἀποκαλύψεως καὶ διδασκαλίας. Ἡ ἀλήθεια αὕτη καταδεικνύει τὸν πλοῦτον δυνάμεων καὶ σοφίας τῆς χριστιανικῆς γνώσεως.

Κάτι παρόμοιον παρετηρήθη καὶ μὲ τὸν κλάδον τῆς ψυχοθεραπευτικῆς. Ἐνομίσθη πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ νέα αὕτη ἐπιστήμη θὰ ἀντικαθίστα τὸ ὡραῖον καὶ εὐεργετικὸν μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως. Στοιχειώδης ὅμως μελέτη ἀποδεικνύει ὅτι οὐχὶ μόνον τοιοῦτόν τι δὲν συνέβη, ἀλλὰ ὅτι ἡ ἀξία τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ παρέμειναν ἀναλλοίωτοι. Σημαίνοντες μάλιστα ἐκπρόσωποι τῆς ψυχιατρικῆς ἀναγνωρίζουν τὸν ἀποτελεσματικὸν παράγοντα τῆς θρησκείας γενικῶς καὶ τῆς ἐξομολογήσεως εἰδικῶς.

Ἡ ψυχανάλυσις εἶναι ὁ συνήθης τρόπος καὶ ὁ νεώτερος κλάδος τῆς ψυχοθεραπευτικῆς. Ἱδρυτὴς αὐτῆς θεωρεῖται ὁ S. Freud, Αὐστριακο-Ἰσραηλίτης νευρολόγος γεννηθεὶς τὸ 1859. Γενικῶς εἶναι παραδεδεγμένον ὅτι ὁ Freud περιέπεσεν εἰς μεγάλας ἀκρότητας ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῆς θεωρίας του. Οὐχ ἧττον ὅμως πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι μὲ τὴν ἔκθεσιν τῶν παρατηρήσεών του πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν καὶ πολλὰ τῶν πορισμάτων του ἀνετράπησαν ὑπὸ εἰδικῶν μεταγενεστέρων. Παρουσίασεν εἰς τὴν ἐπιστήμην μίαν κεκρυμμένην πτυχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἀπέθανεν ὁ S. Freud τῷ 1939. Μετὰ τοῦ Dr. J. Brener συνειργάσθη εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ὑστερισμοῦ διὰ τῆς ὑπνώσεως. Ἡ ὕπνωσις εἶναι παλαιότερος τρόπος ἐνεργείας τῆς ψυχοθεραπευτικῆς. Ἀργότερον ἐτελειοποίησε μετὰ τοῦ Dr. Brener τὴν μέθοδον θεραπείας διὰ τῆς ἐλευθέρας ἑνώσεως ἰδεῶν ἢ διὰ τῆς ἐκμαιεύσεως τῆς ἰδέας διὰ προηγουμένως ἐκφρασθείσης τοιαύτης συγγενευούσης δὲ πρὸς τὴν μεταγενεστέραν. Ὁ Freud ἐπίστευεν ὅτι μία περιπλοκὴ (complex) ὑποχωρησάντων καὶ λησμονημένων ἐντυπώσεων εὑρίσκεται πάντοτε κάτωθι ὅλων τῶν ἀφυσίκων ψυχικῶν καταστάσεων καὶ ὅτι καὶ ἁπλῆ ἔτι ἀποκάλυψις τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν παλαιῶν αὐτῶν καταστάσεων ἔχει μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς θεραπείας τοῦ ψυχικῶς νοσοῦντος. Ἡ ψυχανάλυσις σκοπὸν ἔχει νὰ ἀπελευθερώσῃ τὰ στραγγαλισθέντα συναισθήματα, νὰ διαλύσῃ τὰς ψυχικὰς περιπλοκὰς (complexes) καὶ νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς ὑπερεντάσεις. Ἡ ἀρχὴ ἐνεργείας της εὑρίσκεται εἰς τὰς θεραπευτικὰς ἰδιότητας τῆς αὐτοαποκαλύψεως καὶ αὐτοεξομολογήσεως τῶν κρυφῶν ἐσωτερικῶν αἰτίων διαφωνίας διὰ σχετικῆς βοηθείας ἔξωθεν. Ἀφορμὴν εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην ἔδωκεν ἡ Ἄννα Ο. ὅταν εἰς τὸν θεραπευτήν της Dr. J. Brener τῆς Βιέννης ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον φράσιν: «Ἂν μὲ ἄφινες νὰ ὁμιλήσω καὶ ἂν ἠδυνάμην νὰ σοῦ εἴπω πῶς ἤρχισαν αἱ δυσκολίαι μου, νομίζω ὅτι κάτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κάμωμεν». Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο καταπληκτικόν. Ὁ ἐπιστήμων εἶχε τὴν ἑτοιμότητα νὰ ἴδῃ τὴν ἐν τῇ φράσει περικλειομένην μέθοδον θεραπείας. Διὰ καταλλήλων χειρισμῶν τοῦ ὅλου ζητήματος ἐπέτυχε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ψυχικὴν ὑγείαν εἰς τὴν ἀσθενοῦσαν καὶ νὰ

ἐξουδετερώσῃ τὴν μερικὴν σωματικὴν παράλυσίν της. Ἡ χρησιμοποιηθεῖσα μέθοδος ἦτο ἡ διὰ τῆς ὁμιλίας καὶ ἐκμυστηρεύσεως θεραπεία. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ μέθοδος τῆς καθάρσεως ἐκ τῶν προκαλεσάντων τὴν ψυχικὴν ἀσθένειαν καὶ ἐκμυστηρευθέντων παλαιῶν ἀφορμῶν, αἵτινες ἐπέδρασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ παραλύσῃ ἡ δεξιὰ αὐτῆς χεὶρ καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ καταπίῃ. Τὴν μέθοδον ταύτην ὁ S. Freud ἐτελειοποίησεν ἔτι περισσότερον καὶ ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν καὶ εἰς περιπτώσεις παθολογίας τοῦ νοῦ, εἰς φοβίας, σπασμούς, ψευδοπαραλύσεις καὶ ἐκλεκτικὰς ἀναισθησίας. Οὕτω δὲ οἱ δύο οὗτοι κορυφαῖοι ἀνεῦρον τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀπόλυσιν τῶν ὑποσυνειδήτων μυστικῶν ἐν τῇ ἄνευ βίας, ἐλευθέρας καὶ ἐν οἰκειώσει ὁμιλίας καὶ συνομιλίας τῶν νοσούντων πρὸς τοὺς θεράποντας ἰατρούς. Ἔκπληκτοι ἀλλὰ καὶ ἐν χαρᾷ διεπίστωσαν ὅτι τὸ νὰ ὁμιλῇ τις περὶ τῶν ἀπασχολούντων καὶ βαρυνόντων τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ κόσμον δημιουργεῖ οὐχὶ μόνον ἁπλῆν ἀνακούφισιν ἀλλὰ καὶ ἴασιν, ἐφ' ὅσον τοῦτο φέρει τὴν ἀποσυμφόρησιν τῆς καταπιεστικῆς ψυχικῆς καταστάσεως. Τἀνάπαλιν δὲ ἀπόκρυψις τῶν ἐρεθιστικῶν αἰτίων προκαλεῖ βαρυτάτας ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀνωμαλίας.

Πάντα ὅμως ταῦτα διὰ τοὺς πιστεύοντας χριστιανοὺς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦσαν ἄγνωστα καθ' ὅτι ἀποτελοῦν μέρος τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: 1) Ὁ ψυχίατρος ἐξ ἀπόψεως ἀνθρωπίνου παράγοντος εἶναι ὡς καὶ ὁ ἀσθενής, διαφέρων μόνον ἐπαγγελματικῶς καὶ θέσει. 2) Οὐδεμίαν ὑπερφυσικὴν ἰδιότητα ἔχει καὶ τὰ μέσα ἅτινα διαθέτει εἶναι ἡ πεῖρα καὶ αἱ γνώσεις τῆς ἐπιστήμης του. 3) Οὐδεὶς ἕτερος λόγος συντρέχει ὥστε νὰ κρατήσῃ τὰ μυστικὰ τοῦ ἀσθενοῦς πλὴν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ τοιούτου. Πόσοι δὲ κίνδυνοι δυνάμει ἐνυπάρχουν ἐν τούτῳ εὐκόλως δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ.

Ἀντιθέτως εἰς τὴν ἐξομολόγησιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει ὁ θεῖος παράγων. Ὁ ἱερεὺς ὡς λειτουργὸς καὶ πρέσβυς τοῦ Παναγάθου καὶ Πανσθενουργοῦ Θεοῦ ἔχει συνωδὰ τῇ δοθείσῃ αὐτῷ ἐντολῇ τὴν δύναμιν τοῦ συγχωρεῖν ἁμαρτήματα. Ἡ τήρησις τῶν μυστικῶν τοῦ ἐξομολογουμένου γίνεται καὶ διὰ τῆς θυσίας αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ εἶναι προϋπόθεσις τοῦ μυστηρίου αὐστηρὰ καὶ οὐσιώδης. Παράβασις δὲ τοῦ ὅρκου τούτου συνεπάγεται ἄμεσον καὶ ἔμμεσον τιμωρίαν. Ὁ νοσῶν περὶ τὴν ἁμαρτίαν γνωρίζει πλέον ὅτι κατέφυγεν εἰς χεῖρας αὐτῆς ταύτης τῆς θεότητος ἐν ᾗ «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον» καὶ ἐν ᾗ πᾶσα δύναμις πεπλήρωται. Ἡ κάθαρσις ἐνταῦθα εἶναι τελεία καὶ ὑπερφυσικῶς τελεσιουργεῖται. Πλὴν οὐχὶ ἧττονος σημασίας τυγχάνει ὅτι ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν ψυχίατρον περιλαμβάνει καὶ τὸ εὐαίσθητον σημεῖον τῆς ἀμοιβῆς καὶ πληρωμῆς, ὅπερ πολλὴν ζημίαν δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐπιβολῆς τῆς προσωπικότητος τοῦ ἰατροῦ εἰς τὴν ταραχθεῖσαν συναισθηματικότητα καὶ πνευματικὴν ἐν γένει διάθεσιν καὶ κατάστασιν τοῦ προσφεύγοντος εἰς αὐτόν. Ἐνῷ ἐν τῇ ὅλῃ διαδικασίᾳ καὶ τὰς προϋποθέσεις τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως ὁ χρηματικὸς παράγων ἀπουσιάζει καὶ ὁ ἐξομολογῶν ἱερεὺς εἶναι ὁ πνευματικὸς παράγων, ὅστις ἐνεργεῖ εἰς ὅλως διάφορον ἀτμόσφαιραν καὶ περιβάλλον καὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ βάσεως ἰσχυροτέρας. Καίτοι ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἱερεὺς καὶ διαβλέπει καὶ παρακολουθεῖ καὶ πληροφορεῖται περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅμως εἶναι καὶ πολίτης τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ὡραιότητος καὶ πνευματικότητος τοῦ ὁποίου περιβάλλει πάντα τὰ λαμβάνοντα χώραν κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν. Εἰς τὸν ἱερέα ὑπάρχει ἡ θεία χάρις ἡ δοθεῖσα αὐτῷ κατὰ τὴν χειροτονίαν του. Σπουδαῖον τοῦτο καὶ προνομιακόν. Ἡ κάθαρσις τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει ἡ ἐξομολόγησις αὐτὴ ὄχι μόνον εἶναι πληρεστέρα τῆς τῶν ψυχαναλυτῶν ἀλλὰ καὶ πλέον ἀποτελεσματικὴ καὶ ριζική. Βεβαίως εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας οὔτε καὶ τὸν ἀπαραίτητον ἀριθμὸν καταλλήλως προγυμνασμένων στελεχῶν ἔχομεν οὔτε τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον συστηματικῆς ἐργασίας διαθέτομεν ἐκ λόγων πολλῶν. Δὲν θὰ ἦτο ὅμως ἄσκοπος καὶ ἡ μελέτη τοῦ σπουδαίου ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ζητήματος τούτου παρ' οἷς δεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ συνεργασία τοῦ κλήρου μας μετὰ τῶν ψυχιάτρων ἐπὶ πολλῶν περιπτώσεων ἀσθενῶν μεγάλως εὐεργετικὴ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ. Ὁμιλῶ βεβαίως περὶ τῶν ψυχιάτρων ἐκείνων οἵτινες ἵστανται εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς των καὶ δὲν ἀφῆκαν ἑαυτοὺς νὰ παρασυρθοῦν ἐξ ὡρισμένων ἀκροτήτων τῆς ἐπιστήμης των, ἥτις ἄλλωστε ἀ-

(Συνέχεια εἰς τὴν 6ην σελίδα)

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΣ, καὶ ἐντὸς πολλῶν κύκλων τῶν Διαμαρτυρομένων ἀκόμη ἤρχισε μὲ ζωηρότητα νὰ συζητῆται τὸ σοβαρὸν ζήτημα τῆς θέσεως τῶν μὴ χριστιανῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐσχατολογικῆς. Ποία θὰ εἶναι ἡ θέσις των ἐν τῇ χριστολογικῇ σωτηρίᾳ. Οἱ μὲν πιστεύσαντες εἰς Χριστὸν καὶ διανύσαντες τὸν βίον ἐν ἀπολύτῳ ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ κελεύσματα τῆς διδασκαλίας Του θὰ ἀπολαύσωσιν δίκαια πρὸς ἃ ἐπίστευσαν καὶ ἔπραξαν, καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου θὰ εἶναι καταδικασμένοι εἰς κόλασιν αἰώνιον; Ἡ ὅλη ὑπόθεσις ἐνέχει μεγάλην σημασίαν διότι ἐφάπτεται τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς ρητῆς δηλώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς «ἦσαν καλὰ λίαν». Τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Δημιουργοῦ. Ἀλλὰ γεννᾶται καὶ πάλιν τὸ ἐρώτημα, ἂν καὶ κατὰ πόσον ἡ ὑποκειμενικὴ ἢ ἄλλως προσωπικὴ ἑκάστου ἔφεσις πρὸς ἐξομοίωσιν πρὸς τὸν τέλειον Πλάστην εἶναι δυνατή, ὅταν εὑρίσκεται ἔξω τοῦ Θείου Νόμου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὅταν δηλ. οὗτος εἶναι βραχμάνος, μωαμεθανός, θεοσοφιστὴς ἢ βουδδιστὴς κ.λ.π. Ἡ καθ' ἡμέραν ἀπάντησις πρὸς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλάσσεται τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἀναγεννᾶται μόνον διὰ τοῦ βαπτίσματος. Ἑπομένως εἶναι κωδικοποιημένος ὁ δρόμος ἢ τοὐλάχιστον ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς ὁποίας κατευθύνεταί τις πρὸς σωτηρίαν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκτείνεται εἰς ἀπύθμενα βάθη καὶ μεριμνᾷ διὰ τῆς Θείας Αὐτοῦ Οἰκονομίας καὶ διὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ περιλαμβάνῃ εἰς τὴν σφαῖραν αὐτῆς καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι «οὐκ ἔγνωσαν τὴν ἀλήθειαν». Ἤδη πρὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ βαπτίσματος ὁ Θεὸς ἐλάλησε διὰ στόματος ἁγίων ἀνδρῶν, ὡς οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἀπεκάλυψε πολλὰς ἀληθείας Αὐτοῦ διὰ τοῦ μέσου τῆς «θεοφορήτου μανίας» ὑφ' ἧς κατελαμβάνοντο οὗτοι ὅταν προφητικῶς ὡμίλουν. Καὶ τοὺς τιμίους αὐτοὺς ἄνδρας, πολλοὶ τῶν ὁποίων προεφήτευσαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου καὶ ἄλλοι οὐχί, τοὺς τιμᾷ δεόντως ἡ Ἐκκλησία. Συνάμα ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκειολογίᾳ ἀναφέρονται πολλοί, οἱ ὁποῖοι καίτοι κατατάσσονται εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκπροσώπων τῆς θύραθεν σοφίας καὶ τῆς εἰδωλολατρικῆς ἀποχρώσεως, ὡς ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πλάτων κ.λ.π., ὅμως ἀποτελοῦν οἱονεὶ τοὺς προδρόμους δι' ὧν ὡμίλησεν ὁ Θεὸς περὶ Ἑαυτοῦ. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐκδηλώσεως τῆς Θείας Προνοίας πρὸς τὸν κόσμον τὸν ὀνομάζομεν «σπερματικὸν λόγον». Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν τὰ ὄργανα ταῦτα τῆς θείας συγκαταβάσεως νὰ μὴ τύχωσι ποιᾶς τινος εὐνοίας ἢ μερίμνης ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας. Ἐπιρρωτικὴ τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς εἶναι καὶ ἡ κρατήσασα συνείδησις κατὰ μικρὰν περίοδον τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἀνεπισήμως, καθ' ἣν εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν ἐτίθεντο αἱ εἰκόνες τῶν ὡς εἴρηται σοφῶν ἀνδρῶν. Ἐν γένει ὅμως ἡ Ὀρθόδοξος Διδασκαλία ἐξετάζουσα τὴν περίπτωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐκτὸς αὐτῆς παραμεινάντων διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἕτερον λόγον, ἀποφαίνεται ὡς ἑξῆς: Ὑπάρχει ὁ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως γραπτὸς ἢ θετικὸς νόμος καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ἄγραφτος ἢ ἔμφυτος νόμος τῆς συνειδήσεως. Τὸ καλόν, τὸ δίκαιον, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον θέλημα δὲν εἶναι ἀντίθετα παρ' ἀμφοτέροις. Κατὰ μὲν τὴν ἐκδοχὴν τοῦ πρώτου ταῦτα παρίστανται ὡς ἐκφράσεις τοῦ θείου θελήματος. Κατὰ δὲ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ δευτέρου ἐμφανίζονται ὡς καθ' ἑαυτὰ καλὰ καὶ ἐπαινετά. Ὁ μὲν πρῶτος ἔχει κατὰ τὴν μορφὴν καὶ τὴν οὐσίαν ὡς χαρακτηριστικὸν τὸν ὑπερφυσικὸν τρόπον τῆς γνώσεως τοῦ θείου θελήματος, ἐνῷ ὁ δεύτερος τὸν συνήθη καὶ φυσικὸν τρόπον τῆς γνώσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον οἱ ἀλλόδοξοι, μηδὲ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐξαιρουμένων, ἔχουν ἐν ἑαυτοῖς διὰ τῆς ἀπ' ἀρχῆς δημιουργίας, τὰς δυνάμεις καὶ ἱκανότητας, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὸ σπέρμα τῆς τελειότητος καὶ ἁγιωσύνης τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τὴν ἠθικὴν ὁρμὴν διὰ νὰ ἀπηχοῦν διὰ τῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως αὐτῶν τὴν θείαν δικαιοσύνην καὶ τὸ θεῖον θέλημα. Μάλιστα τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐκλαμβάνονται

παρὰ πολλῶν Χριστιανῶν ἠθικολόγων ὡς ἀπαραίτητον ὄργανον εἰς τὴν εὕρεσιν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ ἠθικοῦ ἀγαθοῦ. Πολὺ προσφυῶς Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης λέγει: «Εὐδόκιμοι μὲν οἱ ἐν τῷ ἐμφύτῳ νόμῳ παιδαγωγηθέντες καὶ τὸ δέον πεποιηκότες· ἔχει γὰρ ἡ φύσις ἐν ἑαυτῇ τῶν ἀρετῶν ἀκριβὲς καὶ ἀδέκαστον τὸ κριτήριον . . .». Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ταῦτα ἰσχύουν ἐφ᾽ ὅσον τὰ πάθη καὶ αἱ προλήψεις δὲν διαστρέφουν ὁλοκληρωτικῶς τὰ αἰσθητήρια τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ δὲν ἐξουδετερώνουν τὴν διαύγειαν τῆς διανοίας. Ἄλλωστε καὶ παρ᾽ αὐτοῖς τοῖς καθαρισθεῖσι διὰ τοῦ βαπτίσματος Χριστιανοῖς, οἵτινες καθωδηγήθησαν διὰ τοῦ γραπτοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ Νόμου τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ἰσχύουν τὰ αὐτά. Κατὰ ταῦτα αἱ ἠθικαὶ ἰδέαι εἶναι δηλωτικαὶ τοῦ τέλους, κύρους καὶ τοῦ καθήκοντος τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἐπειδὴ αὗται δὲν ἀπουσιάζουν παρὰ τοῖς ἐκτὸς τοῦ χριστιανισμοῦ ὁλοκληρωτικῶς, ἐφ᾽ ὅσον ὑπάρχει ἀγαθόν τι ἠθικὸν ἀνεγνωρισμένον καὶ τιμώμενον ὑπὸ πάντων ὡς τοιοῦτον, ἕπεται ὅτι δὲν ἵσταται οἱ παρά τισι δόγμασι χριστιανικοῖς θεωρία καὶ δήλωσις ὅτι οὗτοι τυγχάνουν νὰ ὦσιν καταδικασμένοι. Ἡ θεία καλωσύνη καὶ ἀνοχὴ ἀναλόγως τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς θέσεώς των, ἀλλὰ καὶ τῶν συνθηκῶν ὑφ᾽ ἃς βιοῦν, θέλει ἐπιφυλάξῃ τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν ἐν τῇ δικαιώσει. Ποία εἶναι ἐπακριβῶς ἡ θέσις αὕτη ἀπόκειται τῇ μεγαθυμίᾳ τοῦ Πανσόφου καὶ Δικαιοκρίτου Θεοῦ. Πάντως αὕτη δὲν εἶναι παντελὴς ἀπώλεια. Οὔτε ὅμως γενικῶς ὁμοία τῆς τοῦ βαπτισθέντος. Σφραγίζομεν τὴν παροῦσαν μελέτην διὰ τοῦ: «Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων». (Ρωμ. 2:14-15).

Π. Φ.

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 4ης σελίδος)

κόμη εὑρίσκεται εἰς τὰ σπάργανα αὐτῆς. Τὰ πάντα ἀσφαλῶς εὕρηνται ἐν τῇ ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικῇ θρησκείᾳ. Καταφαίνεται τοῦτο καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς ψυχαναλύσεως μετὰ τῆς ἐξομολογήσεως, τῆς τελευταίας ταύτης δυναμένης νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν πρώτην ἐκ τῶν χειρῶν τῶν μὴ κληρικῶν ψυχιάτρων καὶ νὰ ἐπιφέρῃ πλέον ριζικὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα λόγῳ τοῦ βάθους εἰς ὃ δύναται νὰ εἰσδύσῃ καὶ τοῦ βάθους ἐξ οὗ πηγάζει. Ἀρκεῖ νὰ εὑρίσκεται εἰς χεῖρας καταλλήλων ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ ἁρμοδιότητος. Κάτι παρόμοιον μεγάλως ἤθελεν ἐνισχύσῃ τὸν χριστιανισμὸν ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ. Πρέπει ἀναμφισβητήτως νὰ στραφῇ ἡ ἀμέριστος καὶ ἀπρόσκοπτος προσοχή μας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Ἰδίᾳ τώρα ὅτε ὁ ψυχίατρος ἐξ ἀμελείας ἴσως καὶ ἐλλείψεως γρηγορούσης παρακολουθήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ κλήρου ἤρχισε νὰ ἀπορροφᾷ τὴν θέσιν καὶ ἰδιότητα τοῦ τελευταίου ἐν τῷ εἰδικῷ τούτῳ κεφαλαίῳ. Ὁ ψυχίατρος εἶναι ἐπαγγελματίας πέριξ τοῦ ὁποίου λειτουργεῖ εἷς μηχανισμὸς ὅστις ὄχι σπανίως εἶναι ἄψυχος καὶ τὸ πολὺ νὰ ἱκάνῃ μέχρι τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ὁ λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ τελετουργεῖ ἐπὶ λειτουργιῶν φερόντων τὸ ἀνώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς θεϊκῆς παρουσίας καὶ ἐπεμβάσεως καὶ ἐκ τοῦ βαθυτέρου στοιχείου τῆς χριστιανικῆς καὶ μυστηριακῆς ἀγάπης ἐν τῇ ὁποίᾳ ἑδράζεται πᾶσα ἄλλη ἀρετὴ καὶ εὐγενὴς ἐκδήλωσις. Ἑπομένως ὑπερβαίνει τὰ ὅρια καὶ αὐτοῦ τοῦ λεγομένου ἀνθρωπιστικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Τοῦ ψυχιάτρου αἱ ἐνέργειαι προσπίπτουν εἰς τὴν καθημερινὴν παρατήρησιν καὶ ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦ ἱερέως ἐνίοτε ὑπερβαίνουν συχνὰ τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις, ἀντιλήψεις καὶ γνώσεις. Ἔχομεν θησαυρὸν πολύτιμον, ἀκένωτον καὶ ἀνεκτίμητον εἰς τὰς χεῖράς μας. Ἂς ὁμολογήσωμεν ὅμως ὅτι ἀγωνιζόμεθα κατὰ τῶν δυσκολιῶν τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν μέσων.

Π. Φ.

Μερικὴ Βιβλιογραφία

1) S. Freud, *A General Introduction to Psychoanalysis.* New York, 1920.

2) R. McCarthy, C.S.T., *Safeguarding Mental Health.* New York, 1937.

3) J. Walsh, *Religion and Health.* Boston, 1920.

4) A. A. Brill, M.D., *Fundamental Conceptions of Psychoanalysis.* New York, 1925.

5) A. Tridon, *Psychoanalysis.* New York, 1919.

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑ

ΛΒ΄.

ΕΙΣ τὸ κεφάλαιον τῆς συντηρητικότητος πρώτιστον καὶ σπουδαιότατον μέρος ἀποτελεῖ ἡ θρησκευτικότης καὶ ἡ εὐσέβεια, τῶν ὁποίων ἡ εὐεργετικότης εἶναι ἀνυπολόγιστος ὡς πρὸς τὴν πρόληψιν τῶν διαζυγίων.

Τελευταίως αἱ ἐπισκέψεις καὶ ἡ καταφυγὴ τῶν συνεύνων εἰς τοὺς ψυχιάτρους ἔγιναν πολὺ συχναί. Ἀληθὲς ὅτι ἡ ψυχανάλυσις ἐνίοτε βοηθεῖ. Ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν συζύγων αἱ μετὰ πάθους, θὰ ἔλεγέ τις, ἐπισκέψεις αὗται ἐπεδείνωσαν τὰς συζυγικὰς σχέσεις. Εἰς τὴν ψυχανάλυσιν ὁ ἐπιστήμων εἶναι τὸ κυρίως δρῶν πρόσωπον. Ἡ ἐπενέργεια τοῦ ὑπ᾽ ἐξέτασιν προσώπου εἶναι ἐν πολλοῖς δευτερεύουσα. Ἡ αὐτενέργεια αὐτοῦ ἐξαφανίζεται. Ἡ βουλὴ αὐτοῦ περιορίζεται εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ θεραπευτοῦ, ὅστις τοὐντεῦθεν ἀναλαμβάνει τὴν ἀνεύρεσιν τῶν πολυπλόκων ἀφορμῶν τῆς ψυχικῆς ἀνωμαλίας καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ψυχοθεραπείας ἡ προσωπικότης τοῦ ἀσθενοῦς ὑποχωρεῖ. Τὰ ἀποτελέσματα, ὡς καὶ ἁπλῆ παρατήρησις ἤθελεν ἀποδείξῃ, δὲν εἶναι πάντοτε ἀσφαλῆ καὶ ἐπιτυχῆ.

Εἰς τὴν θρησκευτικότητα ἀλλάσσει ἡ εἰκών. Εὐνόητον ὅτι ὁ θρησκευόμενος ἀναθέτει τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν, παρ᾽ οὗ «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον». Αὕτη ἡ πίστις θαυματουργεῖ. Ἡ προσωπικότης τοῦ πιστεύοντος, ὅστις μετανοεῖ συναισθανόμενος τὴν εἰς ἣν περιῆλθε τραγικὴν θέσιν καὶ προσέρχεται εἰς τὴν ἱερὰν ἐξομολόγησιν, δὲν ἐξαφανίζεται. Συναισθάνεται καὶ μετανοεῖ. Ἀποκαθαίρεται ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνοχλήσεων, αἵτινες ζητοῦν νὰ ἐκσπάσουν ἐπὶ τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ. Εὔρωστος ἡ ψυχὴ ἀναδύεται ἐκ τοῦ ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως ἐξαγνισμοῦ. Ἐφ᾽ ὅσον ἡ πίστις εἶναι εἰλικρινής, οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἡ νίκη θὰ εἶναι ἀκεραία, διότι ἐνῷ ὁ ψυχίατρος εἶναι ἄνθρωπος πεπερασμένης ἱκανότητος καὶ περιωρισμένων μέσων, εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐξομολόγησιν ὑπάρχει ὁ θεϊκὸς παράγων καὶ ἡ πανσθενουργὸς αὐτοῦ δύναμις.

Εἰς ἐποχὰς κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Χριστιανοὶ εὑρίσκοντο ὑπὸ τὴν ἀμεσωτέραν κυριαρχίαν τῆς θρησκείας, οὐχὶ μόνον τὰ διαζύγια ἦσαν σχεδὸν ἀνύπαρκτα, ἀλλὰ καὶ ἡ ζωὴ τῶν οἰκογενειῶν ἦτο πλέον εἰρηνικὴ καὶ εὐτυχής. Τὰ ὀλίγα ταῦτα καταδεικνύουν τὴν ζημίαν ἥτις προσγίνεται ἐκ τῆς μὴ ἄνευ ὅρων προσηλώσεως εἰς τὰς δυνάμεις καὶ τὴν θαλπωρὴν τῆς θρησκείας.

Τὰ διαζύγια ὅμως εἶναι δυνατὸν νὰ προληφθοῦν καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν καὶ δι᾽ ἄλλων μέσων καὶ τρόπων.

Οἱ νομικοί, εἰς οὓς ἐν περιπτώσει ἀνωμαλιῶν καταφεύγουν τὰ ἔγγαμα ζεύγη, δέον νὰ ἔχουν ἰδεαλισμὸν χριστιανικόν, νὰ δύνανται νὰ ψυχολογήσουν πρόσωπα καὶ καταστάσεις, νὰ ἀνυψῶνται ὑπεράνω ὑλικῶν συμφερόντων. Πόσα οἰκογενειακὰ δράματα δὲν παρατηροῦνται καθ᾽ ἡμέραν διότι σύζυγοι κατέφυγον εἰς νομικοὺς συμβούλους, οἵτινες ἐκ ταπεινῶν ὑλικῶν ἐλατηρίων ὤθησαν τοὺς πελάτας των ἢ τὰς πελάτιδάς των εἰς τὸ διαζύγιον. Ἂν ἡ οἰκογενειακὴ κατάστασις ἔχῃ φθάσῃ εἰς τὸ ἀπροχώρητον, κατ᾽ ἀνάγκην βεβαίως ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς καὶ πολιτειακὰς συνθήκας θὰ καταφύγῃ τις εἰς τὰ φῶτα τοῦ δικηγόρου. Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἄσκοπον ἐὰν καθ᾽ ὁδὸν ἐπεσκέπτετο τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ νὰ προσευχηθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν ἱερέα τοῦ Θεοῦ; Καὶ πάλιν δὲν θὰ ἔπρεπε κατόπιν πολλῆς σκέψεως καὶ πληροφοριῶν νὰ ἀποφασίσῃ τις ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ καταλλήλου νομικοῦ; Διότι καὶ μεταξὺ τούτων ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ διακρινόμενοι διὰ τὴν πνευματικότητα καὶ τὴν χριστιανικήν των εὐαισθησίαν, δι᾽ ἧς πολυτίμως συνέβαλον εἰς τὴν ἀπώθησιν τῶν προκαλεσάντων τὴν οἰκογενειακὴν ἀνωμαλίαν αἰτίων. Πρέπει δὲ ἡ προσφυγὴ νὰ μὴ εἶναι ἁπλῆ ἐκδήλωσις ψυχικῶν ἐρεθισμῶν, ἀλλὰ διάβημα ὡρίμου καὶ μελετημένης σκέψεως καὶ πάλιν ὁρμωμένη ἐκ διαθέσεως ὅπως προλάβῃ, εἰ δυνατόν, τὴν διάσπασιν τοῦ τόσον ἱεροῦ καὶ πολυτίμου θεσμοῦ. Ἐπὶ πλέον δέον ὅπως δυνάμει ἔχῃ προϋπολογίσῃ καὶ προβυθομετρήσῃ τὰ μέλλοντα νὰ προκύψουν. Ταῦτα δὲ ἅπαντα διότι αἱ μὲν ὑφιστάμεναι ἀνωμαλίαι πιθανὸν νὰ ὦσι προσωρινοῦ χαρακτῆρος καὶ λόγῳ ἐφημέρων συνθηκῶν νὰ προέκυψαν, αἱ δὲ ζημίαι αἵτινες θὰ ἐπακολουθήσουν ἐκ τῆς διαζεύξεως νὰ ἀφήσουν

(Συνέχεια εἰς τὴν 9ην σελίδα)

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΨΑΛΜΟΙ

ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΤΟ ΚΑΛΟ...

ΣΑΝ τὲς μικρολίμνες κάποτε εἴμαστε ποὺ τὰ νερά τους δὲν κινοῦνται κι' ἕνα στρῶμα πράσινο σκεπάζει τὴν ἐπιφάνειά τους. Βαθειὰ μέσ' στὰ παρθένα δάση, στὲς ἀπάτητες περιοχές, τὲς ξεχασμένες ἀπ' τὸν πολιτισμό, αἱ λίμνες... Κι' ἔτσι καὶ κάποτε οἱ ἄνθρωποι... Ὅσο κι' ἂν ζοῦν κοντὰ στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας, τῆς προόδου... Ὅσο καὶ νἆναι μέσ' στὲς πόλεις καὶ τὸν θόρυβο.

Εἶπαν πὼς εἶναι ἡ κόπωσι κι' ἡ ἐξάντλησι ποὺ κάνουν ἔτσι τὸν ἄνθρωπο. Ὕστερα ἔρχεται ἡ ἀπογοήτευσι... Αὐτὴ παραχώνει κάτω ἀπ' τὰ ξερὰ θρύψαλά της τὴν ζωτικότητα... Ἀπονεκρώνεται ἡ ἀρετὴ κι' ἕνας θανατικὸς λήθαργος ἐμποδίζει τὴν ἀνάσα τῆς εὐγενικῆς δημιουργίας τῆς ἐσώτερης. Λένε πολλὰ οἱ ἦχοι τῶν φωνῶν... Μά, Κύριε, ἄλλο τί λένε τῶν θνητῶν φωνὲς κι' ἄλλο τί εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια... Πιστεύω, ὅσο κι' ἂν μέσα στὴν ψυχὴ ἀλλαγὲς καὶ τρικυμίες φέρνει ἡ ἁμαρτία, ὅμως στὸ βάθος δὲν κοιμᾶται ἡ καλωσύνη κι' ἡ ἁγιότητα... Σιδερένιες κάποτε αἱ πλάκες ποὺ ἐμποδίζουν τὴν ἐπικράτησι τοῦ ἀγαθοῦ, μὰ κάτω ἀπ' αὐτὲς δὲν σταματᾷ τὸ πλάσιμο κάποιας ἀνώτερης εὐγένειας ποὺ θάλθη στιγμὴ κι' ἀπ' τὴν ζωηρὴ λαχτάρα θὰ σπάση κλειδωνιές, θὰ ξερριζώσῃ κλειδώσεις, γιὰ νὰ βγῇ ἔξω νὰ δικαιώσῃ τοῦ ἀπροκατάληπτου τὴν ἐλπίδα, τὴν πίστι, πὼς μὲ τὴν τελειότητά Σου δὲν ἀφήνεις τὸν χαμὸ νὰ ἐπικρατήσῃ σὰν ἕνα γενικὸ γνώρισμα... Ναυάγια βέβαια δὲν ἔλειψαν, δὲν λείπουν... Τάχα ὅμως σ' αὐτὰ δὲν θαῦρης καὶ κάποια σημεῖα ποὺ θὰ στηρίξῃς ἕνα μέρος δροσιᾶς, παρηγοριᾶς, μέσα στὴν καταδίκη ποὺ θὰ ταῦρῃ; Γιατὶ καὶ στὰ πράσινα νερὰ καὶ στοὺς βάλτους ἀκόμα λωτοὺς κι' ἀγριολούλουδα ἡ μεγαλοθυμία Σου ἀφῆκε νὰ φυτρώσουν...

Κύριε, ὅσο βυθίζομαι στὴν ἀπεραντωσύνη Σου, τόσο καὶ χαρὰ κι' ἐλπίδα στεφανώνει τὴν σκέψι μου...

Στὰ μάτια μας πολλὲς φορὲς ἄλλαξε ἡ μορφή Σου. Μὰ στὴν καρδιά μας ἀνάμεσα σὲ τόσους παλμοὺς ἔρχονται πάντα καὶ αἱ δικές Σου κρούσεις γιὰ νὰ μὴ ξεγελαστοῦμε.. Νὰ σταματήσουν ὅσο μποροῦν περιπέτειες ἀνώφελες, τυραννικές... Ἐκεῖ ὁ καθαρὸς τόνος τῆς Φωνῆς Σου ἐπικρατεῖ... Κι' εἶναι ὅλο ὑπόσχεσι, ὅλο διαύγεια, ὅλο ἀποκάλυψι... Ἐκεῖ εἶναι ποὺ γίνεται ἡ ἀληθινὴ ἕνωσι, ἐκεῖ ἡ ἀνταύγεια ἀπ' τοὺς ὡραίους κόσμους τοῦ ἔργου καὶ τοῦ λόγου Σου... Κι' ἂν ὅμως μὲ ἤχους ἄγριους κυμβάλου πνίξῃ τὴν παρέμβασί Σου ἡ ἁμαρτία, κάποια μέρα, κάποια ὥρα, θὰ ξεθυμάνῃ ἡ βοὴ σιγὰ-σιγὰ καὶ τότε πάλιν θὰ ἀκουστῇς. Τότε θάλθῃ ἡ εὐλογία, τὸ φῶς... Θάλθη τὸ χάδι Σου, γιὰ νὰ ἐπουλώσῃ τὰ τραύματα καὶ τὲς πληγὲς καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀνοικοδόμησι... Τέτοια ἐλπίδα σωτηρίας!...

Κύριε, σάν, μὲ τὴν διάθεσι ποὺ φέρνει μέσα μου ἡ πορεία μέσα ἀπ' τὲς πνευματικὲς ἀλλέες τῆς σοφίας Σου, ἐρευνήσω τὸν ἄνθρωπο, βλέπω πὼς ἡ τιμωρία του ἀπ' ἐξουσίες καὶ προλήψεις γιὰ τὰ παραπτώματά του εἶναι σκληρὴ καὶ ἄστοχη... Θεὸς Σὺ γεμᾶτος καλωσύνη, δὲν μπορεῖς παρὰ πολὺ βαθειὲς ρίζες καλοῦ κι' ὡραίου νὰ φύτεψες μέσα του... Κι' ἀντὶ γιὰ καταδίκες κι' ἰκριώματα θἄπρεπε τὸ καλὸ αὐτὸ νὰ βροῦμε, νὰ τὸ κάνουμε ν' ἀνθίσῃ, νὰ ἐξουδετερώσῃ μὲ τὰ γλυκὰ ἀρώματά του τὲς ἄσχημες ἀδυναμίες ποὺ καταλήγουν στὸ κακό... Κι' ἄν, Κύριε, μ' αὐτὸ ποὺ λέμε «πειθαρχικὰ μέσα» ἀπαντοῦμε στὲς πτώσεις τὲς ἀνθρώπινες, δὲν εἶναι αὐτὸ μιὰ πειὸ φοβερὴ ἄρνησι τῆς ἀγάπης κι' ἕνα καμουφλαρισμένο ἔγκλημα; Δικαστὴς ἐγὼ τοῦ ἀδελφοῦ ποὺ τὴν θέσι αὐτὴ τὴν πῆρα ἀπ' τὴν ὀκνηρία ὅλων μας νὰ δουλέψουμε μὲ πειὸ βαθὺ στοχασμό, μὲ πειὸ τρανὴ αὐτοθυσία ἀγάπης ἢ καὶ γιατὶ ἔτσι ἡ ἱστορία τῆς περασμένης γενηᾶς προώθησε μπροστά μας τὲς ἀτέλειες τοῦ ἐγωϊστικοῦ ἀνθρώπου... Μὰ αὐτὸ σπάνει τὴν ἰδανικὴ γραμμὴ τῆς κοινωνίας μας μαζύ Σου... Κύριε!... Ἕνας θησαυρὸς εἶναι κρυμμένος σὲ κάθε ψυχή... Ἀλλοιῶς δὲν μπορῶ νὰ τὸ δῶ πὼς θἆναι... Κι' ὅ,τι λέμε ἔγκλημα, ὀργή, κατάρα καὶ δυσωδία ἠθικὴ θἆναι ἴσως τὸ ἀνατάραγμα τῆς ἐπιφάνειας μόνο μέσα μας... Ἀκόμα ἴσως ἡ ἀνικανότητα στὸ νὰ δοῦμε εἴτε νὰ κινήσουμε τὸν ὡραιόκοσμο ποὺ ὑπάρχει στὸ βάθος... Κι' ἔρχομαι σήμερα γι' αὐτὸ νὰ Σὲ παρακαλέσω, Κύριε. Λίγη ἀκόμα πειὸ φωτεινὴ ἐγρήγορσι νὰ δώσῃς σ' ὅλους μας... Νὰ δοῦμε πρέπει... Νὰ κινηθοῦμε πειὸ συντονιστικά... Νὰ διώξουμε τὴν προκατάληψι πὼς ὑπάρχουν θηρία-ἄνθρωποι... Νὰ κινήσῃ ὅλη τὴν ἀνθρώπινη μηχανὴ ἡ ἀγάπη... Νὰ ὁρμηθῇ ὁ στοχασμὸς ἀπὸ μιὰ νέα προοπτική... Ἡ καλωσύνη εἶναι παντοῦ. Μέσα στοὺς ψυχικοὺς τάφους ὑπάρχει ὁ σπόρος τῆς ἀνάστασης... Στὰ ἐρείπια τὸ ὑλικὸ γιὰ ἕνα καινούριο κτίσιμο... Λιμνάζοντα νερὰ πολλὰ μὰ περιμένουν τὸ χέρι ποὺ θὰ τὰ κινήσῃ... Κύριε, Κύριε!...

Π. Φ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΑΣΤΙΚΕΣ

—Εἶναι δύσκολο στὸ ἄγριο λουλοῦδι νὰ εὕρῃς τὴν ἡμερότητα τοῦ λουλουδιοῦ ποὺ καλλιεργεῖται στὸ σπίτι σου. Τὸ ἴδιο εἶναι δύσκολο στὴν βάρβαρη καὶ κτηνώδη ψυχὴ νὰ εὕρῃς τὴν ἡμερότητα τοῦ πολιτισμένου αἰσθήματος καὶ τῆς ἀνθρωπιστικῆς σκέψεως. Αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ κείνους ποὺ ἔχουν δῆθεν πνευματικὰ ἀξιώματα.

—Ἡ συγγένεια δὲν εἶναι κυρίως ὑπόθεσις αἵματος, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ὑπόθεσις πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς κοινότητος.

—Ὅλοι ἔχουν τὲς κακὲς στιγμές τους, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς κρίνουν εἶναι κάποτε πραγματικὰ κακὴ στιγμὴ καὶ... κακὴ ὥρα.

Π.

ΟΙ ΔΥΟ ΠΟΛΟΙ

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ καὶ ἡ ἐπιτυχία. Ὁ θρίαμβος καὶ ἡ ἧττα. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη. Ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία. Ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἡ παραγνώρισις. Ἀνάμεσα σὲ δύο πόλους πάντα τρέχει τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς. Κάθε πόλος ἔχει τὴν μαγνητική του ἕλξι. Ἀλλ' ὅση κι' ἂν εἶναι αὐτή, δὲν εἶναι ὁ παράγων ποὺ κανονίζει ποῦ θὰ τραβηχθῇ ὁ ἕνας καὶ ποῦ ὁ ἄλλος. Μὲ τὰ λογικὰ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο ὅπως μὲ τὰ ἄλογα καὶ τὰ ὑλικά. Ἡ ἐλευθέρα βούλησις δίνει τὴν κατεύθυνσι, τὸ χρῶμα, τὸν προορισμό. Ὁ ὥριμος ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει συνείδησι, ποὺ πῆρε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Μωϋσέως τὸν Δεκάλογο καὶ τὸν ἐξ ἀποκαλύψεως νόμον τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς εἶναι ποὺ στέκεται κατευθυντήριος δύναμις καὶ δείκτης. Ἀνακαλύπτει ὁ ἄνθρωπος. Σκέπτεται ὁ ἄνθρωπος. Βλέπει ὁ ἄνθρωπος. Ἀκούει ὁ ἄνθρωπος. Ὀρέγεται ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλὰ πέρα ἀπ' ὅλα αὐτὰ κρίνει. Κρίνει ὄχι τυχαῖα, ἀλλὰ μὲ τὸν πειὸ ἀκριβῆ γνώμονα τοῦ λογισμοῦ, μὲ τῆς σοφίας τὴν ἀσφάλεια. Καὶ πάλιν ὄχι μὲ μιὰ ὁποιαδήποτε σοφία, ἀλλὰ μὲ τὴν σοφία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιο. Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ. Ἡ σοφία ποὺ ἦταν ἐπάνω στοὺς οὐρανούς. Ἀπροσπέλαστη ἀπὸ τὰς πτώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Κι' ὅμως μὲ τὴν πειὸ ἁπλῆ προθυμία κατῆλθε εἰς τὸν κόσμον. Διὰ νὰ φωτίσῃ τὰ σκότη. Διὰ νὰ πείσῃ τὴν καρδιά. «Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·» λέγει ὁ Παῦλος. Τὰς στερήσεις ποὺ ἔρχονται ἀπ' τὰς ταπεινώσεις ξέρω νὰ τὰς ὑπομένω. Ἀλλὰ κι' ὅταν ἔχω περισσά, γνωρίζω πῶς νὰ μὴ τὸ παίρνω ἐπάνω μου. Σὲ κάθε περίστασι καὶ σὲ κάθε τι ποὺ μοῦ συμβαίνει, ἔχω τὸ μυστικὸ καὶ νὰ χορταίνω καὶ νὰ πεινῶ καὶ νὰ κάνω καλὴ χρῆσι, ὅταν τὰ ἔχω ἄφθονα, καὶ στὴν στέρησι νὰ ὑπομένω εὐχαρίστως. Αὐτὸς ζυμώνει τὴν ζύμη τῆς ζωῆς. Καὶ ἡ ζύμη αὐτὴ δὲν τοῦ σκλαβώνει τὰ χέρια. Τὴν χειρίζεται ὅπως θέλει. Καὶ εἶναι ὡραῖο αὐτό, γιατὶ πρῶτα δείχνει τὴν δύναμί του κι' ὕστερα τοῦ δίνει τὸν πραγματικὰ θρεπτικὸ ἄρτο τῆς ζωῆς. Ὄχι νοσηρότης. Ὄχι ἐπικίνδυνες κλίσεις τῆς ψυχῆς. Ὄχι λειψὴ δύναμις χαρακτῆρος ποὺ τὴν κουρελιάζει ἡ γοητευτικὴ μὰ πλάνα καὶ ὀλέθρια ἐπίδρασις τῆς ἁμαρτίας. Ἔχει μυηθεῖ σ' ὅλα. Γιατὶ ὄχι; Μήπως ἐμεῖς γιὰ ὅλα δὲν ἀκοῦμε; Γιὰ τὰ πειὸ ἀπόκρυφα δὲν μᾶς μιλοῦν; Γύρω μας δὲν σχηματίζονται κάθε ὥρα οἱ χοροὶ καὶ οἱ κύκλοι ὅλων τῶν κοινωνικῶν ἀντινομιῶν καὶ τῶν ψυχικῶν καὶ ὑλικῶν ἰδιοτροπιῶν; Εἶπα ἰδιοτροπιῶν... Δὲν θἄπρεπε νὰ τὲς ὀνομάσω; Λάγνα ὄργια. Μεθύσια ἀκολασίας. Κρυφὰ ἐγκλήματα κάθε ἀποχρώσεως καὶ κάθε ἐντάσεως. Σκόπιμες διαστρεβλώσεις τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀλήθειας, τῆς δικαιοσύνης; Τὰ βλέπουμε. Μᾶς πληροφοροῦν. Μᾶς προσεγγίζουν οἱ κακόοσμοι ὑδρατμοί των καὶ κλείνομεν τοὺς ρώθωνας. Ὅταν εὑρίσκεσαι εἰς τὰς κερκίδας θὰ ἰδῇς τὴν παράστασιν. Ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι οἱ πόλοι. Ὁ πόλος εἶναι εἰς τὸ κέντρον τῆς συνειδήσεως. Ὁ ἄλλος, τὸ εἴπαμε, ἡ ἐλευθέρα βούλησις. Αὐτὰ τὰ δύο ἔχουν τὴν τελειότητά τους μέσα εἰς τὸν γραπτὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ ἡ ἐναρμόνισίς των εἶναι ἰδεώδης. Ἐκεῖ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς. Ἐκεῖ τὸ μεγάλο βουλευτήριον. Ἐκεῖ καταρτίζονται αἱ πραγματικὰ μεγάλαι διάνοιαι. Ἐκεῖ ἔχουν καταστρωθεῖ ὅλα τὰ ἐπιτελικὰ σχέδια τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωτηρίας. Ὁ Θεὸς ὁμιλεῖ μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Εὐαγγελιστάς Του. Ὅ,τι εἶπαν τὸ ἐφήρμοσαν πρῶτοι ἐκεῖνοι. Στέκονται ὁδηγοί. Πραγματικοὶ μαγνῆται. Ὁ Παῦλος. Ὁ Λουκᾶς. Ὁ Πέτρος. Ὁ Ἰωάννης. Ἀλλὰ καὶ σύ... Πρόσεξε ὅμως. Ὄχι ὅταν παίρνῃς τὸν ρόλον τοῦ ναυαγοῦ ποὺ κρατιέται ἀπὸ μιὰ σανίδα ποὺ τὴν φέρνει τὸ ρεῦμα πρὸς τὴν κατεύθυνσί του, ἀλλὰ ὅταν συνειδητά, δυνατά, ὡραῖα διαπερνᾷς μέσα στὰ κύματα τῆς ζωῆς ἴσια καὶ ἀκλόνητα, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι σὺ πρέπει νὰ ὁδηγῇς κι' ὄχι ἡ ζωὴ ἐσένα, ἀλλὰ κι' ὅταν ὁδηγῇς νὰ ξέρῃς πῶς τὸ ταξείδι μας πρέπει νὰ καταλήξῃ στὴν εὐαρέσκεια τοῦ Θεοῦ, στὴν δικαίωσι καὶ τὴν σωτηρία. Γύρω σου ἂς σπάζουν ὅλα τὰ κύματα. Ἂς ξεβράζωνται ὅλα τὰ ἀθύρματα τῆς γῆς. Κράτα τὸν νοῦν σου φωτεινό. Δῶσε στὴν ψυχή σου ὅλην τὴν ἁγιότητα. Τὸ νὰ βλέπῃς, νὰ ξέρῃς τὴν ἁμαρτία δὲν εἶναι κακό. Κακὸ εἶναι νὰ ζῇς μὲ τὴν ἐνοχή της. Ὄχι ἔπαρσις. Ὄχι ξέχασμα ἀπ' τὲς συγκινήσεις. Νὰ στέκεσαι ψηλά. Καθαρός, ἀγγελόθωρος, ἁγνὸς καὶ τίμιος. Πρὸ παντὸς ὅμως δυνατὸς καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὸ κάθε λογῆς κακό. Πρὶν ὅμως προσπάθα νὰ διακρίνῃς τὸ κακὸ αὐτὸ γιατὶ ἔχει τὴν πειὸ φοβερὴ ὑπουλότητα καὶ ἀπερίγραπτη τέχνη γιὰ νὰ παρασύρῃ τὸν ἄνθρωπο. Ἂν δὲν μπορῇς νὰ γίνῃς ἕνας Παῦλος, νὰ γίνῃς ἕνας ἁπλοῦς, ταπεινὸς Χριστιανός.

Π. Φ.

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚ. ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 7ης σελίδος)

τόσας ἀνεπουλώτους πληγὰς ὥστε διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς νὰ καταστοῦν ἐφιάλται ὀδυνηροί. Ἀπαιτεῖται συνεπῶς τεραστία προσοχὴ καὶ αὐτοεξέτασις. Διότι καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ κληθοῦν νὰ δώσουν συμβουλευτικὴν γνώμην θὰ βασισθοῦν κυρίως εἰς τὴν ἀνάλυσιν, τὰς πληροφορίας καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ προσφεύγοντος εἰς τὰ φῶτά των, ὡς καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως τῆς ὑποθέσεώς του. Σοβαρὰ ἑπομένως πηγὴ διαζυγίων εἶναι καὶ ἡ ἐπιπολαιότης μεθ' ἧς κρίνουν τὰ προβλήματά των οἱ σύζυγοι καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτῶν κατὰ καιροὺς καὶ περιστάσεις.

Π. Φ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ...

«Καὶ διαγενομένου τοῦ Σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν . . .». Μάρκου ΙΣΤ΄, 1.

ΣΑΒΒΑΤΟ πρωΐ, χαράματα. Ὁ ἥλιος μόλις στέλλει τὸ πρῶτο θερμὸ μειδίαμά του στὴν γῆ. Τρεῖς γυναῖκες, αἱ μυροφόρες, ἔρχονται στοῦ Χριστοῦ τὸν τάφο . . . Ἡ γυναικεία ψυχὴ ἔρχεται πρὸς τὸ μυστήριο τοῦ τάφου . . . Ἔτσι πάντα. Γεμάτη τρυφερότητα παντοῦ ὅπου ὑπάρχει ὁ πόνος . . . Παντοῦ ὅπου κάτι θὰ γίνῃ ποὺ τὸ ὑπαγορεύει ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο . . . ' ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό . . . Ἄγραφος νόμος, ἐσώτερη εὐγένεια. Ἔτσι τὸ κανονίζουν.

Στὸν τάφο, κάτω ἀπ' τὴν βαρειὰ πέτρα τὸ Θεανθρώπινο σῶμα . . .

Οἱ μαθηταὶ κρυμμένοι «διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων». Ὁ τρυφερὸς χριστιανισμὸς θορυβημένος, μὲ χίλια συναισθήματα, ὕστερα ἀπ' τὸ βαρὺ χτύπημα.

Ἰωσὴφ ὁ ἀπ' Ἀριμαθαίας ἔχει ὑψηλὸ ἀξίωμα, ἰσχυροὺς φίλους καὶ μπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ Πανάχραντο σῶμα νὰ τὸ ἐνταφιάσῃ. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι; . . . Ἡ πίστις τους ταράσσεται. Οἱ Θωμᾶδες κλονίζονται, ζητοῦν νὰ βάλουν «τὸν δάκτυλον εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων».

Καὶ ὅμως τρεῖς γυναῖκες τολμοῦν . . . Τολμοῦν γιατὶ ἡ γυναῖκα ὅπου πιστεύει κι' ἀγαπᾷ γίνεται ἡρωΐδα, γίνεται Τιτάν . . . Στὲς σφαγές, στὰ παιδομαζώματα, στὴν μαρτυρικὴ πίστι ὅλων τῶν αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ ὀρθώνεται ἡ γυναῖκα μεγάλη, ἁγνή, μὲ δύναμι ποὺ φέρνει δάκρυα καὶ σεβασμό. Εἶν' ἄλλη ὕπαρξι μὲ τόση διαίσθησι καὶ τρυφερότητα στὰ δράματα, στὲς καταστροφές, στὲς καταπτώσεις μας, ὅπως αὐτή; Ἀκόμα πόσο παγερὸς μπορεῖ νἆναι ὁ τάφος καὶ γι' αὐτὸ τὸ νεκρὸ σῶμα τὸ νοιώθει . . . Νεκρὸ τὸ σῶμα, μὰ κάποια ἀνεξήγητη συναισθηματικὴ ζωὴ πλανᾶται γύρω του . . .

Νεκρὸ τὸ σῶμα! . . . Ἦταν χθὲς ὅμως ἀκόμα ζωντανό. Κινιόταν, μιλοῦσε, συγχωροῦσε, θεράπευε κι' ἔλεγε μὲ τόση γλυκύτητα τὴν ἱστορία τοῦ καλοῦ Πατέρα ποὺ ἔστειλε τὸν Μονογενῆ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο . . . Ὁ Λάζαρος, ἡ κόρη τοῦ Ἑκατοντάρχου, ἡ αἱμορροοῦσα, οἱ τυφλοί, οἱ ξηροί, οἱ σεληνιαζόμενοι, ζοῦσαν, ἔβλεπαν, ἦσαν καλά. Κι' αὐτὸς νεκρός! Χθὲς ἀκόμα ἡ γυναῖκα σκλάβα. Σκλάβα ἡ γυναῖκα . . . Τρομερή, φοβερή, ἀπαίσια ἡ θέσι της μέσα στὸν κόσμο. Κάποια φωνὴ ἔπρεπε ν' ἀκουσθῇ. Ξαφνικὰ ἕνας ζέφυρος ἔπνευσε. Κάποιος λόγος ἀκούσθηκε ποὺ ζητοῦσε νὰ σπάσῃ τὲς ἁλυσίδες, νὰ γκρεμίσῃ τὰ κάστρα. Σεβασμὸς στὴν γυναῖκα! . . . «Οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ . . .». Τόσο γλυκειὰ ἦταν ἡ φωνὴ αὐτὴ ποὺ ἔβγαινε ἀπ' τὰ χείλη ἑνὸς Θεοῦ! Καὶ τώρα, Σάββατο πρωΐ, μόλις ὁ ἥλιος ἔστελνε τὲς ἀκτίνες του πάνω στὴν φύσι ξεκίνησε κι' ἡ γυναῖκα μὲ μῦρα γιὰ ν' ἀλείψῃ τὸ νεκρὸ σῶμα Ἐκείνου ποὺ μὲ τὴν δυνατή του καλωσύνη τῆς ἔδωκε τὴν λύτρωσι καὶ τὴν ἐλευθερία! . . . Ὢ ἀρωματισμένη ἀπ' τὸ ἄνθος τῆς ὠμορφιᾶς γυναικεία ψυχή! Ἔτσι ἔδειχνε τὴν εὐγνωμοσύνη της, τὴν πίκρα τῆς μάννας ποὺ συντριμμένη ἔμενε μόνη καὶ δακρυρροοῦσα στὸ σπίτι, τὴν πίστι σ' ἐκεῖνα ποὺ δίδαξε ὁ Λυτρωτὴς καὶ τὸν ἡρωϊσμὸ μέσα στὸν ψυχικὸ σκοτισμὸ ποὺ εἶχε καταλάβει ὅλους! . . .

Σκέπτομαι πολλὲς φορὲς τὴν ψυχικὴ αὐτὴ δύναμι καὶ τὴν θερμότητα ποὺ μπορεῖ νὰ φέρῃ ἡ γυναικεία πίστι στὴν κοινωνία. Οὔτε ἡ δύναμι τῶν πολεμικῶν ἁρμάτων, οὔτε τὰ ἀτομικὰ ὅπλα, οὔτε ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ τῶν πλουσίων κρατῶν, οὔτε αἱ εὐστροφίες τῆς διπλωματίας, οὔτε αἱ δηλώσεις τῶν μεγάλων μποροῦν νὰ φέρουν τὴν ἀνθρωπότητα στὸν ποθούμενο πολιτισμὸ τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς τάξεως. Αἱ διαμαρτυρίες τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν φέρνουν τὲς ἀντεγκλήσεις. Αἱ δυνάμεις τῶν στρατῶν τὲς συγκρούσεις. Αἱ νομισματικὲς πολιτικὲς τὲς κρίσεις, τὲς ἀπληστίες, τὲς καταχρήσεις καὶ τὲς ἐθνικὲς ὀκνηρίες. Ἄλλο εἶναι τὸ ὅπλο. Εἶναι ἡ γυναῖκα. Ὄχι ἡ γυναῖκα τῶν σαλονιῶν, τῶν ἀρωμάτων, τῶν ἀκριβῶν ἀμφιέσεων καὶ τῶν ἐπιδεικτικῶν κοσμημάτων. Ἡ γυναῖκα ποὺ πιστεύει, ποὖναι ἀφωσιωμένη στὸν Χριστό, ἡ ἁπλῆ γυναῖκα τῆς μεγάλης ἀποστολῆς στὸν κόσμο, ποὺ ξέρει τὸ μεγαλείτερο καθῆκόν της, νὰ δώσῃ παιδιὰ μὲ ἠθικὲς ἀρχές, μὲ θρησκεία, μ' αὐταπάρνησι. Αὐτὴ μὲ μιὰ φωνή της κάνει τὸν πολιτικὸ νὰ αἰσθανθῇ, μ' ἕνα χάδι της μητρικὸ κάνει τὸν στρατιωτικὸ νὰ ξέρῃ γιατὶ πολεμᾷ, ἂν πρέπῃ νὰ πολεμήσῃ, ἂν ὁ πόλεμος εἶν' ἡ λύσι στὰ προβλήματά μας. Πηγαίνει γυναῖκα πρώτη, ὕστερα ἀπ' τὸν ἄγγελο, στὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ. Πηγαίνει αὐτὴ πρώτη στὸ μνῆμα τοῦ συζύγου, τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ φτωχοῦ κι' ἄγνωστου ξένου καὶ κλαίει καὶ μοιρολογεῖ καὶ σωπαίνει γιὰ νὰ μιλήσῃ ἡ ψυχή της. Οἱ δυνατοὶ μιλοῦν μὲ τοὺς νεκρούς! . . . Ἀπ' τὸν τάφο πάλιν ξεκινῶντας ἔρχεται στὸν θόρυβο τῆς ζωῆς ἡ γυναῖκα καὶ διαβάζει ὅλη τὴν ἱστορία τῆς ζωῆς μὲ τὴν δύναμι ποὺ πῆρε ἀπ' τὴν συνομιλία της μὲ τοὺς νεκρούς. Κι' ὕστερα πάλιν γυρνᾷ πίσω, γιατὶ ἐκεῖ μέσα στὸ νόημα ποὺ ἀναδύουν οἱ τάφοι θὰ ἀποσταχθῇ ἡ ἀλήθεια, ἡ εἰλικρίνεια . . . Στὸν τάφο δὲν μπορεῖ νὰ βρῇ ζωὴ τὸ ψέμμα. Ἡ φωνὴ αὐτὴ τῶν τάφων λέγει πολλά. Λέγει πὼς ὑπάρχει πολλὴ ἀδικία, πολλὴ πικρία, πολλὴ κοινωνικὴ ἀκαταστασία, πολλὰ μίση, πολλὲς ἁμαρτίες, πολλὲς προλήψεις καὶ ἐξαναγκαστικὲς αὐταπάτες. Τὴν φωνὴν αὐτὴν τὴν νοιώθει ἡ γυναῖκα πειὸ καλὰ ἀπ' τὸν ἄνδρα, γιατὶ ἔχει πειὸ πολὺ ἀπ' αὐτὸν ἀνεπτυγμένη τὴν εὐαισθησία, τὴν τρυφερότητα, τὴν διαίσθησι . . . Αὐτὸ ὅμως δὲν φθάνει. Πρέπει ἀπ' τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν νἄλθῃ ἐκεῖ ποὺ ὀργᾷ ἡ ζωή. Νἄλθῃ καὶ πάλιν μ' ἀρώματα. Τὰ ψυχικὰ ἀρώματα. Νὰ δουλέψῃ σκληρά. Γιὰ ἕνα

(Συνέχεια εἰς τὴν 15ην σελίδα)

ΕΠΙ ΠΤΕΡΥΓΩΝ ΔΟΞΗΣ, ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ

ΠΕΡΑΣΑΝ θύελλες ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ ξεσχίσουν τὲς σελίδες τῆς συνοχῆς τοῦ τόμου ποὺ γράφει ἀκατάπαυστα ἡ ἱστορία τοῦ πρώτου Θρόνου τῆς Ὀρθοδοξίας. Σκιὲς ἱερὲς πλανῶνται μέσα στὴν μυστικοπάθειά του, ποὺ στὸν πρῶτο κίνδυνό του θὰ τρέξουν μέσα στὲς ἐπάλξεις του, γιὰ νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν δόξα καὶ τὴν ὑπεροχικὴ ἀποστολή του...

Στὸ Φανάρι τὸ κερὶ δὲν ἔσβυσε ποτέ... Ἡ φλόγα του ἀκοίμητη, ἔστω καὶ κάποτε ὠχρή, ἀγρυπνᾶ μπροστὰ στοὺς ἅγιους διαλογισμούς του... Οἱ αἰῶνες περνοῦν ἀφήνοντας κάτι ποὺ θὰ μετουσιωθῇ μέσα στὸν ἱερὸ κάματο καὶ τὴν φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἀγκαλιάζει μὲ τὰ χρυσόφτερά της τοὺς πιστούς της σ' ὅλη τὴν γῆ.

Κοντὰ στὸν λαὸ οἱ παλμοί του πάντα βρέθηκαν καὶ στάθηκε στὴν πρώτη γραμμὴ ἄφοβα, μὲ θυσίες καὶ πληγὲς κι' αὐταπάρνησι, γιὰ νὰ λειτουργήσῃ ἐλεύθερα ἡ τίμια πνοὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς σκέψης του.

Ἡ ἁπλότητά του, σὰν ρυθμὸς καὶ σὰν συνειδητὴ φιλοσοφία, ὠρθώθηκε ἔκφρασι ἑνὸς πολιτισμοῦ, μὲ γλυκὸ καὶ καθάριο ξεχωριστὸ χρῶμα, μέσα στὲς φυγόκεντρες χριστιανικὲς περιπέτειες ἄλλων δογματικῶν περιοχῶν...

Χαρακτηριστικὸ τῆς λατρείας δὲν εἶναι ἡ κατάργησι τῆς πρωτοβουλίας τῆς χριστιανικῆς προσωπικότητος. Ἡ πίστις καὶ ἡ προσευχὴ προϋποθέτουν ἐλεύθερη ἐνέργεια τοῦ ἐσώτερου κόσμου μας, ποὺ ἔτσι βρίσκει τὸ σάρκωμα καὶ τὴν ἀνταπόκρισι στὸν πόθο γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ἡδονῆς ποὺ λαχταροῦσε. Εἶναι φανερὴ ἔνδειξι πολὺ λεπτῆς μελέτης πρὸς ὅλες τὲς κατευθύνσεις, καὶ βαθειᾶς πίστης, ἀπ' τὴν πλευρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, νὰ κρατήσῃ, μέσα στὴν ρυθμιστικὴ ἐκδήλωσι τοῦ αἰώνιου ἔργου του, ἀνέπαφη τὴν ἀρχὴ αὐτή.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ πολύπλευρα φαινόμενά του, αἱ συνθῆκες μέσα στὲς ὁποῖες ζῇ, ἡ ὀργάνωσίς του ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς, ὁ τρόπος τῆς προσφορᾶς στὴν διοίκησί του κι' ἀκόμα ἡ διαμορφωμένη ἐθνολογικὴ συνείδησί του, ποὺ ἐπιβάλλει εἰδικοὺς χειρισμοὺς γιὰ νὰ διατηρηθῇ καὶ ν' ἀνθίσῃ μέσα στὰ ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια, δὲν στάθηκαν ἄγνωστη γῆ γιὰ τὴν διαισθητικὴ καὶ φυσικὴ πρόνοια τοῦ Φαναριοῦ, ποὺ ἀγκάλιασε πάντα τοὺς λαοὺς μὲ μητρικὴ στοργὴ καὶ ἱεραποστολικὴ κατανόησι. Μέσα στὴν πλούσια ἀνθρωπιστική του μέριμνα ζήτησε πάντα ἀκόμα καὶ τὰ ὑπολανθάνοντα σημεῖα νὰ βρῇ, ποὺ ἡ προάσπισίς του δὲν θ' ἄφηνε τὸ δημοκρατικὸ καὶ φιλελεύθερο πολίτευμά του νὰ προσβληθῇ.

Μιὰ τέτοια προοπτικὴ δείχνει ἕναν πολὺ καλλιεργημένο αὐτοσεβασμὸ καὶ θετικὴ κατανόησι στοὺς ἀντικειμενικοὺς χριστιανικοὺς σκοποὺς τῆς πνευματικῆς διοικήσεως... Γιατὶ δὲν εἶναι ὁ νόμος ποὺ πρέπει νὰ κρατῇ τὴν συνοχὴ καὶ τὴν συνέπεια κι' οὔτε ἡ μηχανικὴ προσήλωσι στὴν ἐξουσία, ἔστω κι' ἂν αὐτὴ προετοιμάζεται ἀπ' τὰ χρόνια τὰ παιδικά, ποὺ πρέπει νὰ κανονίζῃ τὲς σχέσεις μας πρὸς τὴν διοίκησι, ἀλλὰ μιὰ ἀγάπη ὥριμη ποὺ μᾶς πείθει πὼς εἴμαστε πολὺ κοντά, μ' ὅλη τὴν ὑπόστασι, τὰ προβλήματα καὶ τὴν ὀντότητά μας, στὴν κυοφορία καὶ τὴν διάθεσι τῶν ἀποφάσεων τῆς διοικήσεως...

Ὅταν λοιπὸν μιλᾷ κανεὶς γιὰ τὸ Φανάρι δὲν μπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο τῶν ὁποιωνδήποτε κριτηρίων. Πρέπει νὰ προετοιμασθῇ ψυχικὰ καὶ διανοητικά. Ν' ἀνοίξῃ μέσα του τὰ αἰσθητήρια τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τὲς λειτουργίες ἐκεῖνες ποὺ εἶναι ἱκανὲς νὰ προσλάβουν τὴν σημασία τῶν μεγάλων πνοῶν. Νὰ δώσῃ στὴν ψυχή του τὸ ξετίναγμα καὶ τὴν ὁρμὴ μεγαλειωδῶν πτήσεων. Νὰ ὑψωθῇ μπροστά του μὲ τὴν ἐνόρασι καὶ τὴν περισκόπησι τοῦ ὕψους. Πρόκειται γιὰ τὸ ἔργο χιλιετηρίδων, γιὰ ἔργο ποὺ τὸ κατηύθυνε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ποὺ στέκεται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Νοητῆς Ὁλκάδας του...

Σειρὰ ἀπέραντη, χρυσῆ, ἀπὸ Πατριάρχες μὲ μορφὴ προφητικὴ καὶ γραφική, μέσα στὴν πινακοθήκη τῆς πολυκύμαντης ἱστορίας χάραξαν τὸν ἐξωτερικὸ δρόμο τῆς πορείας ποὺ ἀκολουθεῖ. Δρόμος ποὺ δὲν ταράσσεται ἀπὸ τὰ ἀνεμίσματα τῶν καιρῶν καὶ τὲς πολύμορφες κοινωνικὲς συρράξεις, γιατὶ ἔχει ἀνοιχθῇ βαθὺς ἀπ' τὸ εὐεργετικὸ καὶ στιβαρὸ χέρι τῆς θρησκείας.

Ἀέτιο τὸ βλέμμα τοῦ Πατριαρχείου περισκοπεῖ τὴν ζωή, τὴν κίνησι καὶ τὰ ἀνθίσματα τῆς Ὀρθοδοξίας σ' ὅλο τὸν κόσμο καὶ μαζεύει πορίσματα, εἰκόνες καὶ ἐπιδράσεις μέσα στὸ ἀπέραντο χωνευτῆρι τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἀνοχῆς, τῆς φρόνησης καὶ τῆς κριτικῆς του, γιὰ νὰ σχηματίσῃ ἀπ' αὐτὲς τὲς σοφὲς κατευθύνσεις, τὲς ἐξορμήσεις καὶ τὴν νωχελῆ, μακρόθυμη καὶ οἰκοδομητικὴ προοπτική του γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Μέσ' στὲς πανανθρώπινες χειρονομίες του στοχάζεται τὴν εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ διοίκησί του δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ξερῆς δεοντολογίας ποὺ παραγνωρίζει τὴν ἠθικὴ ἐλευθερία τῆς προσωπικότητος, ποὺ τὴν στηρίζει ἕνα εἰδικὸ κεφάλαιο τῆς δημιουργίας. Ἑνωτικὲς αἱ ἐπεμβάσεις του ἔρχονται σὰν θαλπωρὴ καὶ εἰρηνικὴ θωπεία στοὺς πειὸ μακρυνοὺς τόπους. Εὔστοχες αἱ σημειώσεις του καὶ αἱ ὑπογραμμίσεις του κάτω ἀπ' τὲς ἐπιστημονικὲς ἀνακαλύψεις χρησιμεύουν γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν ὁρίων μέσα στὰ ὁποῖα θὰ κινηθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διανόησις. Στὲς ἐξελίξεις χρησιμεύει σὰν βράχος ποὺ θὰ ἀνακοπῇ τὸ κῦμα τῆς ἀνατρεπτικῆς ἰδέας ἀπ' τὸν γρανιτώδη ὄγκο του καὶ θ' ἀφήσῃ νὰ περάσῃ μόνον ἐκεῖνο ποὺ ἀληθινὰ θὰ χρησιμεύσῃ γιὰ μιὰ καλλίτερη ζωή, καλλίτερη κοινωνία. Εὐρύτερης πλοκῆς οἱ διαλογισμοί του, εὐεργετικὲς αἱ συνέπειες τῆς πνευματικῆς κυοφορίας του, ἀποβαίνουν μέσα στὲς κοσμογενικὲς συγκρούσεις τῆς ἀνθρωπότητος στοιχεῖα ὁμαλῆς προόδου, εἰρηνικῆς συγκρατήσεως καὶ ὑγιοῦς προσανατολισμοῦ γιὰ τὸν κόσμο.

Στὸ Φανάρι τὸ κερὶ κρατιέται ἀναμμένο...

(Συνέχεια εἰς τὴν 14ην σελίδα)

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΜΕ ΕΝΑΝ CHRISTIAN SCIENTIST

ΤΟΝ συνήντησα κοντὰ σὲ κάποιον ἄρρωστο. Ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην διάθεσιν γιὰ συζήτησι τραβηχθήκαμε σὲ κάποιο ἄλλο δωμάτιο. Τὸν ἀσθενῆ παρ' ὀλίγον νὰ τὸν πεθάνῃ μὲ τὴν περίεργο ἀντίληψί του. Δὲν τὸν ἄφησε νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τῶν φώτων τῆς ἐπιστήμης. Εἶχε διάθεσιν νὰ ἐλέγξῃ καὶ μένα. Τί εἴδους εἶναι αὐτὴ ἡ θρησκεία σας; ρώτησε. Δὲν πιστεύετε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐξουσιαστὴς τῆς ζωῆς; Δὲν πιστεύετε ὅτι ἡ προσευχὴ καὶ πρὸ παντὸς ἡ πίστις εἶναι τὰ φάρμακα μὲ τὰ ὁποῖα θεραπεύεται κάθε ἀρρώστια; Τὸν πρόσεξα καλά. Δὲν εἶχα καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ἦταν εἰλικρινὴς σ' ὅσα ἔλεγε καὶ πίστευε. Ἀλλὰ κάτι ἔλειπε ἀπ' ὅσα ἔλεγε ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ δῇ. Ἡ πίστις του ἦταν ἐλλιπής. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία τῶν Christian Scientists τὰ τελευταῖα χρόνια παρουσιάζει σημαντικὴν ὕφεσιν.

Ἔχω ἀκούσει κι' ἔχω διαβάσει, τοῦ εἶπα, γιὰ τὲς προσπάθειες ποὺ μὲ τόσο ἔξυπνο καὶ ἐντυπωσιακὸ τρόπο οἱ θεολόγοι σας προσπαθοῦν συχνὰ νὰ ἑρμηνεύσουν τὲς χριστιανικὲς ἀλήθειες, μὲ τὴν βοήθεια μάλιστα μερικῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ἀποκρύψω καὶ τὴν στενότητα σὲ μερικὰ ζητήματα πίστεως ποὺ παρουσιάζουν. Κάθε, καὶ μέτριος ἀκόμα, θεολόγος ἔχει διαβάσει γιὰ τὲς ἀνακοινώσεις σὲ ἰατρικὰ συνέδρια, γιὰ τὴν ψυχικὴ ὑγιεινή. Εἶναι γνωστὰ πράγματα ἡ ἐπίδρασις τῆς ψυχῆς στὸ σῶμα καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς προσευχῆς στὴν ψυχὴ καὶ γενικὰ στὴν ζωή μας. Τὰ τελευταῖα αὐτὰ πολὺ μ' ἀρέσουν, βιάστηκε νὰ πῇ ὁ συζητητής μου. Εὐχάριστο, τοῦ εἶπα καὶ γὼ μὲ τὴν σειρά μου, ὅπου κάπου συναντώμαστε. Ἂς προχωρήσουμε ὅμως. Ἔχουν προχωρήσει ὅλοι οἱ ὁμόθρησκοί σου στὸ ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς τελειότητος ἀπόλυτα; Σκεπτικὰ μοῦ ὡμολόγησε μ' ἕνα σιγανὸ «ὄχι». Σὲ τί τότε βλάπτει ἄν, λόγῳ τῶν δημιουργουμένων κενῶν, ζητήσουν τὴν βοήθειαν ἄλλων μέσων ποὺ ὁ Θεὸς τὰ ἔσπειρε στὴν δημιουργία εἴτε ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρωπίνων ἱκανοτήτων καὶ ἐπιδόσεων, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφὴν προϊόντων τῆς φύσεως; Ἐννοοῦσα τοὺς ἰατροὺς καὶ τὰ παντοειδῆ φάρμακα ποὺ προέρχονται ἀπὸ βότανα ἢ χημικὲς ἑνώσεις. Ἄκουσε, τοῦ εἶπα. Γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς ἰατρὸς προϋποθέτει κόπους πολλοὺς καὶ διανοητικὲς ἱκανότητες. Γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς ἐξαιρετικὸς ἐπιστήμων χρειάζεται καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ ἰδιοφυΐα. Αὐτὰ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ ποὺ δίδονται γιὰ νὰ βοηθήσουν καὶ τοὺς κατόχους των καὶ τὴν κοινωνίαν. Εἶναι ἐκδηλώσεις προνοοῦντος Θεοῦ. Ξέρω πὼς πιστεύετε στὴν ἀγάπη. Δὲν σᾶς ἄκουσα ποτὲ νὰ πολεμᾶτε τὴν βοήθεια πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀνεχεῖς. Πιστεύετε στὴν φιλανθρωπία. Γιατί λοιπὸν παλινδρομοῦντες καὶ μὲ ἐπικίνδυνον μονομέρειαν καὶ μὲ «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλον» προσπαθεῖτε νὰ ἀφαιρέσετε τὴν χαρὰν αὐτὴν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Κι' αὐτὸ τὸ κάνετε μὲ τὸ νὰ λέτε στοὺς πιστούς σας ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταφεύγουν στὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης, δηλαδὴ στοὺς ἰατρούς. Ξεχάσατε ὅτι ὁ Θεὸς ἔκανε τὸν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν»; Τοῦ ἔδωκε ὅλες ἐκεῖνες τὲς ἱκανότητες μὲ τὲς ὁποῖες θὰ μποροῦσε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν δρόμο τῶν μυστικῶν ποὺ εἶναι μέσα στὸν ἄνθρωπο κι' ἔξω στὸ σύμπαν, νὰ προοδεύσῃ, νὰ ἀναπτυχθῇ, νὰ πλησιάσῃ τὸν Δημιουργό του. Τὴν γῆ μὲ τὰ ἀπέραντα ἀγαθά της τὰ ἔθεσε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ βασιλέως τῆς κτίσεως. Πόσην χαρὰν αἰσθάνεται ὁ ἰατρὸς ποὺ θεραπεύει τὸν ἄρρωστο καὶ μὲ πόση στοργὴ δὲν παρακολουθεῖ τὴν πορεία τῆς ἀσθενείας του. Πόσην συγκίνησιν δὲν αἰσθάνεται ὁ ἀσθενὴς καὶ πόσην εὐγνωμοσύνην δὲν ἐκδηλώνει στὸν καλὸ Θεὸ ποὺ ὡδήγησε τὸ χέρι καὶ τὴν σκέψι τοῦ ἰατροῦ στὸ νὰ ἀνεύρῃ τὸν τρόπο τῆς θεραπείας του! Δὲν εἶναι αὐτὴ πίστις; Ἡ ἐπιστήμη ἄλλωστε μὲ τοὺς μεγάλους ἐκπροσώπους της ὁμολογεῖ πὼς μέχρι ἑνὸς σημείου μπορεῖ νὰ βαδίσῃ καὶ πὼς πέρα ἀπ' ἐκεῖ μόνον τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἐπεμβαίνει. Ἡ Ἁγία Γραφὴ μᾶς πληροφορεῖ πὼς πολλὲς φορὲς ὁ Θεὸς ἔσπευσε εἰς βοήθειαν τοῦ κόσμου μὲ ἰδιαιτέρους ἀπεσταλμένους, προφήτας κ.λ.π. Γιατί τάχα νὰ μὴ ἐπεμβαίνῃ στὲς τύχες καὶ τοὺς πόνους του μὲ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, μὲ τὲς ἐξαιρετικὲς ἐκεῖνες καὶ θεοδώρητες διάνοιες ποὺ ἀφιερώνουν τὴν ζωή τους, κάτω ἀπ' τὴν θεϊκὴ καθοδήγησι, στὴν ἀνακάλυψι τῶν μεθόδων καὶ τῶν μέσων μὲ τὰ ὁποῖα θὰ γλυκανθῇ ὁ ἀνθρώπινος πόνος; Δὲν πιστεύω ὅλα αὐτὰ νὰ βρίσκωνται ἔξω ἀπ' τὸ χριστιανικὸ πλαίσιο. Ὄχι βέβαια γιατὶ ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἔχουμε ἀνάμεσα στοὺς Ἁγίους μας καὶ τάγματα ὁλόκληρα ἰαματικῶν Ἀναργύρων, ἐπιχείρημα ποὺ σύ, κύριε Christian Scientist, δὲν θὰ τὸ δεχθῇς, ἀλλὰ γιατὶ αὐτὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου μὲ ὅσα λέγει γιὰ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ δημιουργία καὶ δυνάμεις καὶ ἱκανότητες τοῦ ἀνθρώπου, ἔτσι τὸ θέλει. Ἐθαύμασα τὸν Καρρὲλ καὶ τὸν Πασχὰλ γιὰ ὅσα λὲν ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς. Εὑρίσκω ὅμως πὼς δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ στερήσω τὸν χριστιανὸ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀναπτύσσῃ τὲς διανοητικὲς καὶ πνευματικές του ἱκανότητες. Τὰ τάλαντα ποὺ τοῦ ἔδωκε ὁ Δεσπότης καὶ Θεός του δὲν πρέπει νὰ τὰ θάψῃ στὴν γῆ, ἀλλὰ νὰ τὰ αὐξήσῃ. Μήπως ἄλλωστε ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ποὺ τὸ Εὐαγγέλιό του τὸ διαβάζεις καὶ σύ, δὲν ἦταν ἰατρός; Δὲν ἦταν λοιπὸν χριστιανὸς καλὸς γι' αὐτό;

Ἐδῶ σταματήσαμε τὴν συζήτησι γιὰ νὰ συνεχίσουμε ἄλλοτε. Ἡ ὥρα ἄλλωστε εἶχε περάσει.

Π. Φ.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ

Τὸ "Il Quotidiano," ὄργανον τῆς Ἰταλικῆς Καθολικῆς κινήσεως, ἐπετέθη τελευταίως διὰ κυρίου ἄρθρου κατὰ τῆς «Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», Προτεσταντικῆς παραφυάδος, διότι διενεργεῖ ἐν Ρώμῃ προσηλυτισμόν.

Τὸ Καθολικὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον, μεταξὺ ἄλλων, ἔλεγεν ὅτι τοιαύτη κίνησις τῆς ὡς ἄνω Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ εἰς εἰδωλολατρικὰ κράτη οὐχὶ ὅμως καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἡ κίνησις αὐτῆς μόνον ὡς διευρυντικὴ τοῦ χάσματος μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δύναται νὰ ἐκληφθῇ.

Κατάπληξιν ὄντως προκαλεῖ ἡ διαμαρτυρία τοῦ Καθολικοῦ ὀργάνου, δεδομένου ὅτι ἡ Ἐκκλησία τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει διενεργεῖ πεισμόνως τὸ προσηλυτιστικόν της ἔργον ἐν μέσῳ καὶ αὐτοῖς ἔτι τοῖς πλέον καλλιεργημένοις Χριστιανικοῖς λαοῖς ἐπὶ αἰῶνας. Νὰ τρίψωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας; ...

Η ΑΙΩΝΙΑ ΝΕΟΤΗΣ

Νὰ τὸ πιστέψωμεν; Ἡ ἐπιστήμη εὑρίσκεται ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς αἰωνίας νεότητος. Ἡ σχετικὴ ἀνακοίνωσις ἐγένετο εἰς τὸ δέκατον ἕβδομον Διεθνὲς Ἰατρικὸν Συνέδριον εἰς τὸ San Antonio ὑπὸ τοῦ Dr. J. R. Ash, παθολόγου. Οἱ ἄνθρωποι γηράσκουν λόγῳ ἀλλαγῶν εἰς τὰς ὑπερμικροσκοπικὰς ἶνας αἱ ὁποῖαι ἑνώνουν τὰ κύτταρα τοῦ σώματός των. Μία κατάλληλος μέθοδος δυναμένη νὰ συγκρατήσῃ τὰς ἀλλαγὰς ταύτας θὰ ἐσήμαινε αἰωνίαν νεότητα καὶ ζωὴν αἰώνων. Αὕτη ἡ μέθοδος... Τὴν ζητοῦν γενεαὶ ἐπὶ γενεῶν... Αἱ ψευδαισθήσεις δὲν ἐγκατέλειψαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον τὰ πάντα ἐστήριξεν εἰς αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλην μορφὴν τῆς ὕλης, διὰ νὰ διαψεύσῃ αὔριον διὰ νέων ἀνακοινώσεων τὴν συγκίνησιν τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησαν αἱ προγενέστεραι πομπώδεις ἀνακοινώσεις. Ἡ διαρκὴς νεότης καὶ ἡ αἰωνιότης δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τῶν σωματικῶν ἰνῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ πίστιν εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις ὑπῆρξεν «ἡ ζωὴ» καὶ «τὸ ζῶν ὕδωρ» καὶ «ἡ ἀνάστασις». Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ σωτηρία... Μία ἡμέρα παρὰ Κυρίου ὡσεὶ ἔτη χίλια...

ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ ...

Δὲν ἔχομεν προκατάληψιν. Ὁ νεωτερισμὸς κατ' ἀνάγκην δὲν εἶναι πάντοτε ἐχθρικὴ δύναμις. Ἄλλωστε ἡ μελέτη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας δεικνύει ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας πολλάκις εἰς τὸ παρελθὸν υἱοθέτησε νεωτερισμούς. Ἀκόμη πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις εἰς τὴν χώραν μας ἔχει τεραστίαν δύναμιν. Δι' αὐτὸ πολλοὺς νεωτερισμοὺς τρεχούσης φύσεως μὲ συμπάθειαν ἐχαιρετήσαμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Τρεχούσης φύσεως... Ἐπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἦσαν κοινὴ ἀπαίτησις καὶ ἀνώδυνοι, μὴ ἀπευθυνόμενοι εἰς τὴν δογματικὴν οὐσίαν. Ἀλλὰ ἂν οὗτοι ἐπεβάλλοντο ὑπὸ στοιχειώδους αὐτοσυντηρησίας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ποὺ ἀπαγορεύονται ἀπὸ τὸ Κέντρον μας εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, ἀλλὰ καὶ παρὰ παντὸς ἔχοντος ἔστω καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ λατρευτικοῦ καὶ δογματικοῦ μέρους τῆς θρησκείας μας. Καὶ ὅμως γίνονται ἀπὸ μέρους κληρικῶν διὰ λόγους ... ἐντυπωσιακούς, ἐν ὀνόματι... τῆς ἐξελίξεως, δι' ἐγωπαθητικὴν κατανάλωσιν, διὰ νὰ καλύψωμεν τὰ τόσα μας... κενὰ καὶ ἄλλοτε δι' ἀδαημοσύνην... Ἐπικίνδυνα πράγματα ποὺ παρασύρουν δυστυχῶς πολλοὺς καὶ προετοιμάζουν γενικωτέραν ἀποσύνθεσιν διὰ τὸ μέλλον... τότε ποὺ καμμιὰ διοικητικὴ δύναμις δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συγκρατήσῃ τι. Ἐπικίνδυνα πράγματα. Καὶ ἂν ὑποχωροῦμεν ἐνίοτε εἰς τοὺς νεωτερισμούς, θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἐκ τῶν προτέρων οἱ ἑκάστοτε διοικοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν λαμβάνουν καὶ θετικά, ἀποτελεσματικὰ μέτρα διὰ τὴν συγκράτησιν τῶν νεωτερισμῶν ἐκεῖ ὅπου ἐπιβάλλουν ἡ φρόνησις καὶ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς Ἐκκλησίας μας. Διότι ἂν δὲν πρόκειται νὰ διατηρήσωμεν τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτά, ματαία εἶναι πᾶσα ἄλλη προοπτικὴ καὶ αἱ ἐργώδεις ὅλων μας προσπάθειαι.

ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ

Εἶναι καιρὸς νὰ ἀρχίσωμεν μὲ μίαν ἔμπρακτον προσπάθειαν τὴν διαφώτισιν ἰδίως τῆς Νέας Γενεᾶς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως τῶν μυστηρίων μας. Παρατηρεῖται δηλονότι μία τάσις ἀπὸ μέρους πολλῶν νέων νὰ θέλουν διαφόρους παραλλαγὰς καὶ προσθαφαιρέσεις κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Ὅταν διερωτηθῇ τις πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ θρησκεύοντες νέοι μας νὰ ζητοῦν νὰ ἐπιβάλλουν κοσμικῆς νοοτροπίας θελήματα εἰς τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῶν μυστηρίων, εὑρίσκει τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς ὑποχωρήσεις κατὰ καιροὺς τῶν ἱερέων καὶ τὰς ἀνευθύνους ἐπιβολὰς τοῦ κοσμικοῦ παράγοντος. Δέον ὅμως ἡ ἀσχημία καὶ ἡ ἀσέβεια αὕτη νὰ λάβουν πέρας καὶ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸν κατήφορον εἰς ὃν ἀγόμεθα... Εἴπατε συντηρητικότης; Ἀλλὰ αὐτὴν πλέον τὴν εἰρωνευόμεθα... μικροὶ καὶ... μεγάλοι.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ

Αἱ δύο Φιλόπτωχοι Ἀδελφότητες τῆς Κοινότητός μας καὶ ὁ Ἱερατικὸς Προϊστάμενος θερμῶς εὐχαριστοῦν τὸν τέως Πρεσβευτὴν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Ἑλλάδι ἐντ. κ. Grady διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς γενικῆς ἀρχηγίας ἐράνου τῶν ὑποτροφιῶν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐπίσης εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην ἐκφράζουν πρὸς τὸν Δημοτικὸν Σύμβουλον τῆς πόλεως San Francisco κ. G. Christopher διὰ τὴν μεγάλην συμβολήν του εἰς τὴν προσπάθειαν. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποτροφιῶν εἶναι ὁ Dr. S. Saribalis. Θὰ ἐπανέλθωμεν.

Π.

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἦταν μιὰ πένθιμη ἱστορία. Ἕνα ἀγόρι ποὺ ἡ ἀδελφούλα του πέθαινε ἄκουσε πὼς ἂν μποροῦσε νὰ ἐξασφαλίση ἕνα φύλλο ἀπὸ τὸ δένδρο τῆς ζωῆς ποὺ φύτρωνε στὸν κῆπο τοῦ Θεοῦ θὰ ἔσωζε τὴν ἀδελφούλα του ἀπ' τὸν θάνατο. Ἄρχισε λοιπὸν ν' ἀναζητᾷ τὸ πολύτιμο φύλλο. Ὅταν ἔφθασε στὸν κῆπο τοῦ Θεοῦ παρεκάλεσε τὸν Ἄγγελο ποὺ στεκόντανε μπροστὰ στὲς πύλες νὰ τὸν ἀφήση νὰ πάρη ἕνα φύλλο. Ὁ Ἄγγελος τοῦ εἶπε πὼς ἂν μποροῦσε νὰ τοῦ ὑποσχεθῇ πὼς ἂν ἔπερνε τὸ φύλλο δὲν θὰ ξαναρρωστοῦσε ἡ ἀδελφούλα του ἢ ὅτι δὲν θἆταν πειὰ ποτὲ θλιμμένος ἢ ὅτι δὲν θἄκανε πειὰ κακὸ ἢ πὼς δὲν θὰ ξανάνοιωθέ ποτε πεῖνα ἢ κρύο, θὰ τὸν ἄφηνε νὰ πάρη ἕνα. Τ' ἀγόρι ἀπάντησε πὼς κάτι τέτοιο δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ ὑποσχεθῇ. Τότε ὁ Ἄγγελος ἄνοιξε τὲς πύλες τοῦ κήπου καὶ παρεκίνησε τ' ἀγόρι νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ στὴν ὡμορφιὰ καὶ τὸ μεγαλεῖό του. Μονάχα ἕνα λεπτό . . . Μονάχα μιὰ ματιά . . . Ὕστερα ὁ ἄγγελος ξαναεῖπε στὸ μικρὸ ἀγόρι: «Ἂν ἀκόμα ἐξακολουθῆς νὰ σκέπτεσαι ὅπως πρίν, ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ζητήσω ἀπ' τὸν Βασιλῆα Θεὸ ἕνα φύλλο ἀπ' τὸ δένδρο τῆς ζωῆς γιὰ νὰ γίνη καλὰ ἡ ἀδελφούλα σου».

Τὸ μικρὸ ἀγόρι ξανακύτταξε μέσα στὸν κῆπο κι' ἀφοῦ καταμαγεμένο παρετήρησε τὴν ἀφάνταστη ὡραιότητα καὶ τὴν γλυκειὰ εὐλογία ποὺ ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ, εἶπε μαλακὰ στὸν Ἄγγελο: «Τώρα πειὰ δὲν ζητῶ τὸ φύλλο. Δὲν ὑπάρχει σ' ὅλον τὸν κόσμο πειὸ ὡραῖο μέρος ἀπ' αὐτὸ ποὺ εἶδα. Δὲν ὑπάρχει πειὸ συμπαθὴς φίλος ἀπ' τὸν ἄγγελο τοῦ θανάτου. Μακάρι νὰ μ' ἔπερνε καὶ μένα . . .».

Μὲ τέτοιους συλλογισμοὺς γύρισε πίσω κοντὰ στὸ κρεββατάκι τῆς ἄρρωστης ἀδελφούλας του ποὺ σιγὰ-σιγὰ ἔσβυνε. Γύρω της ὁ πατέρας κι' ἡ μητέρα καὶ τ' ἀδέλφια δακρυσμένα. Ὅλοι ἀμίλητοι. Καὶ μέσα στὴν πένθιμη ἐκείνη σιωπὴ ἀκούστηκε καὶ πάλιν σιγηλὴ ἡ φωνὴ τοῦ μικροῦ ἀγοριοῦ . . . Τόσο ὡραῖα ἐκεῖ ποὺ πάει . . . Τόση γλυκειὰ πρασινάδα . . . Τόσα λουλούδια . . . Τόση γαλήνη κι' ἡ εὐτυχία τοῦ Θεοῦ. Γιατί κλαῖτε; Θἆναι εὐτυχισμένη . . . Νὰ κλαῖμε αὐτοὺς ποὺ μένουν στὸν κόσμο αὐτὸν τὸν ἐφήμερο ποὺ ὅλο καὶ πληγώνει τὲς καρδιές μας . . . Τὸ μικρὸ ἀγόρι ἔτσι μιλοῦσε . . . Καὶ μιλοῦσε μὲ τόση βαθύτητα. Π.

ΕΧΕΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΗ;

—Ὅτι αἱ δύο Φιλόπτωχοι Ἀδελφότητες τῆς Κοινότητός μας (*Senior* καὶ *Junior*) ἵδρυσαν ἐπιτροπὴν ὑποτροφιῶν καὶ κατέθεσαν ἐπ' ὀνόματί της 2,000 δολλάρια ὡς βάσιν ἐνεργείας τῆς ἐπιτροπῆς;

—Ὅτι τὴν ἐκστρατείαν ἐράνου τῆς ἐπιτροπῆς ἀνέλαβεν ὁ τέως Πρεσβευτὴς τῆς Ἀμερικῆς ἐν Ἑλλάδι κ. H. Grady;

—Ὅτι μὲ τὸν ρυθμὸν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν ποὺ ἐργάζεται ἡ ἐπιτροπὴ προσεχῶς θὰ ἀνακοινώσῃ θαυμασίας ἐπιτυχίας εἰς τὸ ἔργον της;

—Ὅτι ἴσως μίαν ἡμέραν φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον δεκάδας ὁλοκλήρους φοιτητῶν νὰ ὑποστηρίξῃ;

—Ὅτι μὲ τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου ἂν ὁ Θεὸς βοηθήσῃ καὶ οἱ ὁμογενεῖς κατανοήσουν τὴν σοβαρότητα τοῦ ἔργου, θὰ καταστῇ ἐφικτὸν νὰ ἐπεκταθῇ τὸ ἔργον καὶ εἰς ἄλλα παρεμφερῆ καὶ γενικώτερα ἔργα;

—Ὅτι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὴν πλὴν τῶν ἐκλεκτῶν κυριῶν τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου καὶ τοῦ ἱερέως ὑπάρχουν καὶ λαμπροὶ ἐπιστήμονες καὶ σημαίνοντες πολιτικοὶ παράγοντες τῆς πόλεώς μας καὶ ἐπιχειρηματίαι;

—Ὅτι ἐστάλη ἤδη ἡ ἔκκλησις τοῦ ἐξοχωτάτου Πρεσβευτοῦ κ. H. Grady εἰς πολλοὺς καὶ ἀναμένονται οἱ πρῶτοι καρποὶ τῆς ἱερᾶς προσπαθείας;

Ἔχετε πληροφορηθῆ; Τότε κάμετε τὸ καθῆκόν σας. . . .

ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΠΑΡΩΝ

Μιλᾶνε τὰ λουλούδια, κρυφὰ καὶ μυστικά,
Σὲ γλῶσσα ποὺ μονάχα ὁ Πάνσοφος τ' ἀκούει.
Ζοῦνε μακρυὰ 'πὸ φθόνους, ἁγνὰ καὶ παστρικά.
Καὶ ἡ δροσιὰ τῆς νύχτας λαχταριστὰ τὰ λούει.

⊙

Οἱ κρίνοι μὲ τὰ γιούλια ἀλλάζουν χίλια χάδια.
Χαμογελοῦν τὰ ρόδα, οἱ βάτοι, οἱ μυρτιές.
Τὸν ἔρωτά τους λένε στῆς ἄνοιξις τὰ βράδυα
Σὲ φεγγαρολουσμένες, ἀμέριστες νυχτιές.

⊙

Τὰ πέταλα κουνῶντας λὲς κάνουνε θυσία,
Στὴν λειτουργία τῆς φύσης, τοῦ κάμπου ὁ λαός.
Ἐδῶ εἶν' ἡ πανώργια μεγάλη ἐκκλησία
Μὲ τάγματα ἀγγέλων· ἐδῶ εἶν' ὁ Θεός.

⊙

Στὴν τόση τὴν γαλήνη, πῶς ἡ καρδιά μου χαίρει.
Τὰ βήματα προσέχω τοὺς λόγγους σὰν περνῶ
Καὶ μὲ τὰ λουλουδάκια κρατῶντας χέρι-χέρι
Σ' αἰθέριο ἕνα τραγοῦδι μαζύ τους κοινωνῶ.

⊙

Τέτοιας μυσταγωγίας ὁ ψάλτης εἶν' τ' ἀηδόνι.
Σταμάτησα μὲ σέβας ν' ἀκούσω τὴν φωνή.
Στὸν κρυσταλλένιο λάκο μαρμαρυγὲς ἁπλώνει,
Τὸ χρυσαφένιο ἄστρο, καὶ τὸν Θεὸ ὑμνεῖ.

⊙

Αὐτὸς τὰ προστατεύει, τὰ συντηρεῖ, τὰ τρέφει.
Σωσίβιο, πυξίδα, στὸν κάθε ναυαγό.
Ἀπ' τὸ χρυσὸ θρονί του στ' ἀόρατα τὰ νέφη
Αὐτὸς τὰ εὐλογεῖ, Τὸν προσκυνῶ κι' ἐγώ.

Γ. ΓΟΥΤΑΣ

Παρίσι, Γαλλίας

ΕΠΙ ΠΤΕΡΥΓΩΝ ΔΟΞΗΣ, ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 11ης σελίδος)

Συμβολίζει τὲς φλογισμένες καρδιὲς τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ μεγαλοπνεύστου Πατριάρχου ποὺ κυττάζουν στὸ παρελθόν, ποὺ βλέπουν τὸ μέλλον . . .

Μέσα στὴν πνευματόχρυση ἀγκαλιὰ τοῦ Πατριαρχείου ἀναπαύεται ἥρεμα ἡ προοπτική . . . Σὰν νὰ εἶναι βέβαιη πὼς καμμιὰ δύναμι δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀνατρέψῃ. Σὰν νὰ συναισθάνεται περήφανη πὼς τὰ χέρια ποὺ τὴν κατευθύνουν πέρασαν πολλὲς τρικυμίες, πολλὲς θαλασσοταραχὲς καὶ συνήθισαν νὰ μὴν ἀφήνουν τὸ τιμόνι ἔξω ἀπ' τὸν ἔλεγχό τους . . .

Ἐπάνω ἀπ' τὸ Φανάρι περιμένει ὁ ἥλιος . . .

Καὶ θἄλθῃ ἡ εὐλογημένη μέρα ποὺ θὰ μπορέσῃ νὰ ξεφύγῃ τὴν παρεμβολὴ τῶν νεφῶν γιὰ νὰ ρίξῃ χρυσόφωτες τὲς ἀχτίδες του μέσα στὴν καινούρια ὤμορφη μέρα . . . Τότε πολὺ φῶς θὰ σκορπιστῇ παντοῦ . .. Φῶς πολὺ σ' ὅλο τὸν κόσμο . . .

Θἆναι ἡ μέρα ποὺ θὰ δικαιωθῇ γιὰ τὴν καρτερία καὶ τὴν εὐγενικὴ σιωπή . . . Ἡ μέρα ποὺ θὰ μιλήσῃ, γιατὶ σώπασε ἐνσυνείδητα τόσα χρόνια, τόσους αἰῶνας καταδρομῆς . . .

Θἆναι ἡ μέρα ποὺ θὰ πανηγυρίζῃ τὸ Φανάρι καὶ μαζύ του ὅλος ὁ κόσμος, ἡ οἰκουμένη . . .

Π. Φ.

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΘΥΑΤΕΙΡΑ

Στράβων ὁ ἱστορικὸς τὰ ὀνομάζει Μακεδονικὴν ἐπαρχίαν. Εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ Λύκου ποταμοῦ. Ἱδρύθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βεσπεσιανοῦ παρουσίασε ποιάν τινα οἰκονομικὴν ἀκμήν. Φημισμένη ἦτο διὰ τοὺς βαφεῖς της. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 190 π.Χ. ἀποβαίνει τὸ κέντρον τῶν βασιλικῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ κύριος θεός, ὅστις ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν κατοίκων πρὸ Χριστοῦ, ἦτο ὁ Ἀπόλλων. Τὸν ἐκάλουν τότε ἐκεῖ Τυριμνᾶν. Ἀσφαλῶς δὲ ἡ λατρεία αὐτοῦ ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατοίκων. Ὑπῆρχε δὲ ἱερατικὴ τάξις διὰ τὰ τῆς λατρείας του. Διάφοροι ἐπιγραφαὶ σωζόμεναι μέχρι τῆς σήμερον ὁμιλοῦν περὶ μιᾶς ἱερείας τῆς Ἀρτέμιδος καὶ περὶ τῆς σιβύλλης Σαμπαθά. Τὰ Θυάτειρα ἐκαλοῦντο ἄλλοτε καὶ Πελοπία, Σεμίραμις καὶ Εὐϊππία, ἦσαν δὲ γνωστὰ διὰ τὸ προνόμιον τοῦ πορφυρικοῦ χρωματισμοῦ. Εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρεται ἡ πόλις ὡς ἕδρα μιᾶς τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν. Σήμερον καλεῖται Ἄκ Χισσάρ. Φαίνεται πολὺ ἐνωρὶς νὰ κατῳκεῖτο ὑπὸ πολλῶν ἐθνικοτήτων. Τοῦτο συμπεραίνομεν ἐξ ὀνομάτων καὶ ἐπιγραφῶν διατηρηθέντων μέχρι τῆς ἐποχῆς μας ἐπὶ πλακῶν λιθίνων. Συχνὰ εἰς τὴν πόλιν διωργανοῦντο ἀγῶνες καὶ ἑορταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, θεοῦ τοῦ ἡλίου, τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος. Ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἐνεφανίζοντο αἱ κεφαλαὶ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Σάτυχου.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ...

(Συνέχεια ἐκ τῆς 10ης σελίδος)

καλλίτερο κόσμο, μιὰ πειὸ ὥριμη κοινωνία. Νὰ δουλέψῃ γιὰ τὴν γενεὰ τὴν νέα, τὴν κοινωνία τὴν νέα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου, τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ χριστιανικοῦ χαρακτῆρα. Νὰ φέρῃ τὴν ἀνάστασι τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς αὐταπάρνησης. Καλὰ τ' ἀρώματα πρὸς τοὺς νεκρούς. Πειὸ καλὰ καὶ χρήσιμα ὅμως τὰ πνευματικὰ ἀρώματα πρὸς τοὺς ζωντανοὺς ποὺ κινοῦν τὸν τροχὸ τῆς κοινωνίας. Ἡ γυναῖκα — τὸ κήρυγμα. Κήρυγμα πειὸ δυνατὸ ἀπὸ τὸν Μποσουέτο. Εἰρηνικὴ κι' εἰρηνιστικὴ ἡ ἀγάπη της. Ἔρχεται στὸν τάφο. Φέρνει τὴν ἀνάστασι. Ἢ μᾶλλον ὁδηγεῖται μπροστὰ στὴν ἀνάστασι, στὸν κενὸ τάφο. Πρῶτος καὶ πειὸ δυνατὸς παράγων ἡ γυναῖκα ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ὅταν μυρώνῃ μὲ τὰ ἔργα της τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ.

Π. Φ.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

—Γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸν ΣΤ'. αἰῶνα οἱ πιστοὶ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερουργοῦ μετελάμβανον τοῦ θείου σώματος καὶ μετέπειτα εὐθὺς διὰ τοῦ κύλικος τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ ὅμως συνέβαινεν ἐνίοτε νὰ προετοιμάζωνται δυσαναλόγως περισσότεραι μερίδες σώματος κατὰ τὴν κατάλυσιν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ προσκαλῶσιν εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα «ἀφθόρους παῖδας» οἵτινες συγκατέλυον μετὰ τοῦ ἱερέως τὸ περισσεῦσαν σῶμα τοῦ Κυρίου.

—Πολλάκις ἐρωτῶνται οἱ κληρικοί μας διατὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα εἴσοδος τῶν θηλέων. Τινὲς λέγουσιν ὅτι αὕτη ἡ ἀπαγόρευσις ἀνάγεται εἰς εἰδωλολατρικὴν ἐπίδρασιν. Εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς Ἱερὸν ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς ἡ εἴσοδος τῶν γυναικῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀληθὲς διότι ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ εἰδωλολατρείᾳ ἀφθόνως χρησιμοποιοῦνται αἱ γυναῖκες ἐν τῇ Θείᾳ Λατρείᾳ. Ἐκτὸς τούτου κατὰ πληροφορίας ἱστορικῶν τινων ἐπετρέπετο τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ εἴσοδος τῶν γυναικῶν εἰς τὸ Ἱερόν. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐγένετο διὰ τοὺς εἰδικοὺς καὶ φυσικοὺς ἐκείνους λόγους τοὺς ὁποίους ἀνέπτυξεν ὁ Ζωναρᾶς καὶ ἠναγκάσθη νὰ μελετήσῃ ἡ ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδος. Ἄλλωστε πρὸ παντὸς κατὰ τὴν Ἱερὰν Λειτουργίαν ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι ἀπερίσπαστος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς.

—Ἡ χρῆσις τοῦ λεβηταρίου τοῦ ἄλλως καλουμένου «ζέον» ἀνάγεται εἰς τὸν 11ον αἰῶνα καὶ μετέπειτα. Τὸ ἐξ αὐτοῦ χυνόμενον εἰς τὸ Ἅγιον Ποτήριον θερμὸν ὕδωρ δηλοῖ τὴν μυστικὴν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας κάθοδον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατ' ἄλλους ἑρμηνευτὰς σκοπὸς τούτου εἶναι νὰ παρασταθῇ πλήρως ἡ ἐκροὴ τοῦ θερμοῦ αἵματος ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου. Διότι ἐκχύνεται τὸ θερμὸν ὕδωρ εἰς τὸ ἐν τῷ Ποτηρίῳ περιεχομένῳ αἷματι μεταδίδει εἰς αὐτὸ τὴν θερμότητά του. Ἡ ἑρμηνεία αὕτη εἶναι ὀλίγον τι ὑπερβολικὴ καθ' ὅσον τὸ ἐκχυθὲν αἷμα ἐκ τῆς πλευρᾶς θὰ ἦτο ἤδη ψυχρὸν μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Πολὺ φυσικωτέρα δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ ἑρμηνεία ἐκείνη ἥτις μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἂν καὶ ἦτο νεκρὸν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου παρέμεινεν ὅμως τοῦτο καὶ τὸ ἐν αὐτῷ αἷμα ζωοποιόν. Καὶ τοῦτο συμβολίζεται διὰ τῆς ἐκχύσεως τοῦ θερμοῦ ὕδατος καὶ τῆς θερμάνσεως διὰ τούτου τοῦ ἐν τῷ ποτηρίῳ αἵματος.

ΛΟΓΙΣΜΟΙ

—Αὐτοὶ ποὺ λέγουν πὼς ἔχουν συνείδησιν μπορεῖ καὶ νἄχουν. Μὰ εἶναι πολλοὶ ποὺ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπατοῦν ἀλλὰ καὶ στὸ τέλος καὶ τὸν ἑαυτό τους πείθουν πὼς ἔχουν συνείδησιν καὶ ἐν ὀνόματί της διαπράττουν τὰ πειὸ χυδαῖα ἐγκλήματα.

—Τὰ παράσημα καὶ τὰ ἀξιώματα δὲν εἶναι πάντα καὶ ἐνδείξεις βραβευσίμων χαρακτήρων καὶ κατορθωμάτων.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἐκ τῆς παραθέσεως τοῦ ἀμέσως κατωτέρω ἐγγράφου τῆς ἱεροδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἱεροδίκου Βερροίας Ἀβδοὺλ Βακῆ δύναται νὰ λάβῃ τις ἰδέαν ἀμυδρὰν τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπικρατουσῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκογενειακῶν συνθηκῶν ἢ καὶ τῶν οἰκονομικῶν τοιούτων, εἰς τὰς Τουρκοκρατουμένας περιοχάς, ὅπου ἐνίοτε καὶ τὸ πατρικὸν φίλτρον ὑπεχώρει λόγῳ οἰκονομικῶν καὶ ἄλλων δυσχερειῶν.

Τὸ ἔγγραφον ἔχει οὕτω: «Ἐμφανισθέντες ἐνώπιον τοῦ θεοφρουρήτου δικαστηρίου τῆς πόλεως Βερροίας ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ Μαχμοὺτ Τσελεπῆ Ἰμάμης κάτοικος Βερροίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Κωνσταντῖνος Καρδάμας κάτοικος τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ ἄπιστοι τὸ θρήσκευμα ὡμολόγησαν καὶ κατέθεσαν ἐνώπιον καὶ τοῦ ὡς δούλου πρὸς πώλησιν προσαχθέντος ἀνηλίκου Μιχαὴλ Καρδάμα ὅτι ὁ μὲν Κωνσταντῖνος Καρδάμας πωλεῖ ὡς δοῦλον ἐπὶ δέκα ἔτη τὸν ὡς εἴρηται ὀκταετῆ υἱόν του Μιχαὴλ Καρδάμαν εἰς τὸν Ἰμάμην Μαχμοὺτ Τσελεπῆ ἔναντι χιλίων πεντακοσίων ἄσπρων, ὁ δὲ Μαχμοὺτ Τσελεπῆς ἀποδέχεται καὶ ἀγοράζει τὸν ὡς ἄνω ἀνήλικον Μιχαὴλ διὰ δοῦλόν του.

Εἶτα, καταβληθέντος τοῦ τιμήματος καὶ γενομένης τῆς παραλαβῆς παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ πάτρωνος καὶ τῆς παραδόσεως παρὰ τοῦ πωλητοῦ πατρὸς τοῦ πωληθέντος δούλου, συνετάγη ἡ παροῦσα ἱεροδικαστικὴ πρᾶξις, δι' ἧς κηρύσσεται ὁ προμνησθεὶς Μιχαὴλ δοῦλος τοῦ Μαχμοὺτ Τσελεπῆ διὰ μίαν δεκαετίαν ἀπὸ τῆς σήμερον». Ἐν Βερροίᾳ τῇ 25 Σαφὰρ 1004. Ὁ ἱεροδικαστὴς Ἀβδοὺλ Βακῆ. Ὁ γραμματεὺς Κιαζὴμ ἐφέντης. Ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαὶ τεσσάρων μαρτύρων.